

Reflexioner,
i anledning af Handlingarne hvar-
de till Actionen mot Baron Örtz.
(Slut fr. N:o 38).

Swad nu åter angår det försvar som Örtz det väntade muntligen och oförberedd utförde, måste äfwen erinras, att han andragit åtskilligt sig till fördel och ursäkt, som låter högst sannolikt, så mycket mera som det af actor alldrig blifwit behdrigen vederlagdt, utan Örtz blott stängd ifrån tillfället att styrka sin utsaga. Så yrkade han, att år 1716 då Konungen uppdrog honom förvaltningen, fanns ingen annan som hade vågat antaga sig riket och affairerna, så utblottadt war des tillstånd; att han då till en början afstyrt Konungens beslut, att 80 caroliner månadtligen skulle, med krigsmagt, utpresas ur hwarje hemman (sid. 182); att han i stället upplånt penningar och dermed försatt amiralitetet; att de fleste af de mål som ännu sågo betänkligast ut, skulle hafwa fått ett godt resultat inom fort tid om han fått bringa dem till ånda; att han tillstyrkt de starka rustningarne, för att befordra fredswerket antingen med England eller Ryssland, för att sedan af det andra riket och Sveriges öfriga fiender tilltrösta sig ersättning, för det som wid denna första fred blifwit uppoffradt; att slutligen, enligt all förmodan, han borde hafwa ett godt uppsåt med alla sina wärf i afscende på Sverige, emedan hans fäderneslands Hollsteins bästa berodde af Sveriges magt. Härmed har han dock tydligare rökt det egentliga drifhjellet till sitt förhållande. Har war i själ och hjerta Hollsteinska husets tjenare, och lägger man tillsammans hans gerningar med hans i privata bref undfallna yttranden, och hans diplomatiska stämpingar inman han blef Carl XII:s minister, tyckes man hafwa skäl till förmodan, att Örtz's innersta syfte war att uppoffra Carl XII och Sverige, blott han genom Ryss och Engelsk garanti och hjelp kunde upphöja Hertigen af Holstein på Sveriges thron.

Annars är det wäl ingen omständighet, som så mycket talar för Örtz och emot commissionens behdrighet, som det att den enwäldige Konung han tjente, flere gånger försäkrat honom att endast af honom behöfwa bero och af honom kunna dömas. Så länge Carl XII ägde full magt, att, endast inför Gud

för sina gerningar ansvarig, bjuda och råda i sitt rike efter wälbehag, kunde den minister som utförde hans wilsa icke ställas till ansvar. En ytterligare omständighet kan här till läggas, nemligen att detta wärf aldrig kunde annat än lända riket till fördel, med en man sådan som Carl XII allt sedan 1709, då, efter det olyckliga slaget vid Pultawa, den raka wäg på hwilken han hittills, wiserligen oförwäget, men säkert och ädelt framgätt, tagit en förändrad riktning. Härigenom hade Carl XII förlorat sitt system, han kunde icke mera finna sig i sina invecklade förhållanden, hans tankar förwirrade sig, hans känslor lifsom paralyserades och hans företag blefwo hårda och wäldsamma. Planer och beslut ombyttes nästan hwarje dag, hans lifsworo icke mera pålitliga och hans gunst wacklande. Schwertygelsen att riket och undersåtarnes lif och eghedom woro hans enskilda tillhörighet, wille han uppoffra den efter godtycke, för sitt bestr att afbrutet fortsätta kriget. Dersöre stod Örtz själv tillräckligt säkrare i Konungens nåd, än att han, i fall mordskottet kommit emellan, ännat låta arrestera honom (sid. 243).

Desa nu utgifne handlingar innehålla således en lärdom af ännu mera wigt, än det intresse de medföra såsom en tillfredställelse för nyssnakenheten. De framställa nemligen ett warnande exempel på enwäldets förderfliga följder, och måste således wäcka i hwarje läsares hjerta en wälsignelse öfwer den statsförfattning wi äga, som i det den betryggar, hwarje undersåte i åtnjutandet af alla sina lagliga rättigheter, äfwen är ett wärn för regenten, att icke råka in i sådana snaror och tilltag, genom hwilka han för efterwerlden och Historiens domareblick måste framstå i ett så twåtydigt ljus som Carl XII, under sina sednaste regeringens år.

Stockholm,
Tryckt hos E. F. Bennström,

R o m e t e n.

N:o 40.

Lördagen den 20 Maj 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Det berättas med säkerhet, att S. K. H. Kronprinsessans Kyrkotagning skall komma att för sig gå den 6 nästkommande Juni.

Swer-Hof-Stallmästaren Grefve Brähe har af S. M. Kejsaren Nicolaus blifwit hedrad med St. Annå Ordens 1:sta Class. De twenne Herrar som ärfblit Grefwen till Petersburg, hafwa erhållit 2:dra Classen af samma Orden.

Fregatten Euridice, hwilken skall till Petersburg öfwerföra Hans Excellence, m. m. Hr Grefve Stedingk, förmodas affegla i morgon.

Insamlingen hos Hr Magister Wiborg, för Grefernas räknning, uppgår till ungefär 1300 R:dr banco. — Man omtalar i hufvudstaden en philhellenisk Förening, bildad af Fruntimmer, liksom wi förut äga ett Fruntimmers Bibelsällskap och wälgörenhets anstalter, m. m. Äfwen torde fråga wara om en concert, hwaraf hela behållningen skulle tillfalla Greferna.

Den concert hwilken förut varit i denna tidning omnämnd att gifwas i Catharina kyrka på söder, skall för sig gå nästkommande Lördag den 27 dennes.

Andra upplagan af P. U. Kernells anteckningar under en resa i det Sybliga Europa, utur hans bref och efterlemnade dagbok, utgis af Christ. Stenhammar, har nu, öfversedd, med några tillägg, och en teckning af Minnesstenen på Kernells Graf i Erlangen, lemnat Pressen.

Den nya Tulltaxan, af den 16 Mars 1826.

(Forts. fr. N:o 39).

Wi öfwergå till undersökning om den andra uppsälda frågan, för att erfara:

Huruvida den nya tulltaxan haft affeende på de inländska fabrikernas upprätthållande, samt på det skydd dessa behöfwa emot utländsk medtäflan.

Detta torde klarast inses, då man närmare betraktar de artiklar, hwilka finnas uppsförda i den nya tulltaxan under rubriken Wäfnader, på den långa förteckningen sid. 54—63. De omfatta våra hufvudsakligaste fabrikers intresse, neml. deras som bearbeta siden, bomull, ull och linne.

Wid den härstädes nödwändiga stelnaden emellan till införsel tillätne och förbudne waror, hade wi wäntat att finna ett utur en fast grundsats utgånget eller derpå hwilande characteristiskt kännetecken, hwarigenom så wäl det ena som det andra lätt kunde bestämmas, och hwarigenom äfwen all twiffl kunde tilläten och icke tilläten införsel, på förhand wore ur wägen röjd. I stället för ett sådant hafwa wi anträffat oräkneliga artiklar, hwilkas förbud eller tillåtelse bero af så högst sijn olikheter och nuanceringar, att det skall blifwa swårt till och med för den som bearbetat sådana waror, att noga uppsätta dem, samt att uppgifwa gränslinjerna. Men hwad härwid wäckt war förwåning är, att bestämandet af dessa stelnader blifwit öfverlemnadt åt ett verk, hwilket — med detta påstående tro wi of för ingen del yttre något förringande om detsamma — alldeles icke innehar erforderliga, hwarken

technologiska eller merkantila kunskaper, för att afgöra sådana saker. Enligt 11 §. af de tulltaxan widfogade "underrättelser om hvad wid Taxans verkställighet iakttagas bör;" (S. 69), skall "General Tullstyrelsen, wid uppkommande olika meningar, huruvida en till förtullning angifwen vara är till införsel förbjuden eller tillåten, höra Fabriks Societetens i Stockholm deputerade, kunnande godsägaren, i händelse waran af General Tullstyrelsen anses förbjuden, deröfwer i Commerce-Collegium sig beswära;" men ingen föreskrift finnes, huru förhållas bör, i fall en sådan vara införes i någon annan hamn än Stockholm. Vi wilja dock alldeles förbise den genom sådana omvägar uppkomna widlyftighet, hvarigenom mängen kan afskräckas att införeskrifwa äfwen tillåtna waror, och skola betrakta saken från en alldeles morsatt sida; och i denna hänseende wilja wi påstå, att, under närvarande förhållanden, ingen tvifvel af denna art kan uppstå, men att just derföre införandet af många, för våra fabriker högst ofördelaktiga artiklar är att befara. Hwar och en tullkammare åligger det såsom dess närmaste pligt, att handhafwa de i tulltaxan föreskrifna stadganden. Motiverna, hwarpå dessa grunda sig, de affigter lagstiftaren härmed welat winna, äro för densamma fremmande och böra vara det; emedan den är en verkställande, men ingalunda en lagstiftande auctoritet. Inom denna nödwändiga inskränkning är dess systemat, att på det sorgfälligaste waka öfwer tulltaxans förskande, dels genom tullafgiften, och dels genom confiscation af waror, med affigt bestämda till tullförskänkning *). I förevarande fall äger confiscation icke rum, emedan lagstiftaren, med iakttagande af all billighet, uttryckligen bestämmt, att då "en omtwistad vara blifwit till förtullning riktigt angifwen, skall densamma icke vara confiscation underkastad;" således är tullkammarens åtgärd här inskränkt till befriandet af den egentliga tulluppbörden. Vi skola medgifwa att den will hafwa affeende på lagstiftarens beweckelsegrunder och affigter; men detta sker endast så widt den kan göra det. Då brist på tillräcklig kannedom sätter densamma ur stånd, att fatta de fina skillnader lagstiftaren uppställt, då råtar

*) Vi wilja alldeles icke widbräa, hwilken ställig inwärd kan de af staten bestämda gratificationer härwid kunna hafwa.

den i strid med sin pligt: den borde återwisa warant samt låta inkonsten gå förlorad, hwilket i dess läge är att upproffra statens fördel för enskildes. Swärligen tro wi att en tullkammare tager detta steg, utan wid alla artiklar, der en så fin skillnad skall afgöra utslaget, föredrager densamma hvad den anser utgöra statens fördel.

I följd af denna anmärkning åligger det oss att bewisa, att emellan till införsel förbudna och tillåtna fabriker, endast en ganska ringa, knapt märkbar åtskillnad äger rum. Emedan vår undersökning egentligen blott tillser, huruvida några allmänna grundsatser här blifwit följda eller icke, så kan det ej åligga oss, att genomgå hela listan af de på tio sidor i tulltaxan upptagne artiklarna. I det wi lemna en hwar bypet att inom kretsen af sin verksamhet uppsöka exempel, hwilka styrka eller wederslägga våra påståenden, wilja wi närmare pröfwa stadganderna angående Sidenfabriker, liksom med förbindelse, i fall så erfordras, att en annan gång granska de anordningar som gälla äfwen de öfriga fabrikerne.

Bland sidenwaror äro till införsel förbudne, enligt Tulltaxan:

Sid. 54, "Slåta sidentyg af wanligt wäfnads sätt — — under namn af Taft, Levantin och Sidenfarge eller Satin," m. fl. Deremot äro

Sid. 55, "Helsiden: alngods, som icke egentligen böra till ofwannämnda allmänna sidetyg förkommande och sedan längre tid mest brukade, utan äro att anses såsom föränderliga Sidetyg, t. ex. Rips, Satin Turc, m. fl." tillåtna att införes, emot en tull af 16 sk. banco alnen.

Men hvad bestämmer skillnaden härstädes? Ur meningen att den skall utslutas af wäfnads sättet, så grundar sig alltsammans på ett misstag. Troligen finnes det ingen sidenwäfnad som kan göra det förbudna "Satin," hwilken också ej kan wäfnas det tillåtna "Satin Turc," och begge på samma stot, samt utan några särdeles förberedelser. Samma fall inträffar med rips, och wi inse icke hwarföre våra fabrikanter ej skulle kunna göra detta tyg lika så fullkomligt som de i Lyon.

Det wid denna artikel widfogade "m. fl." — hwilket owilforligen erinrar oss om ad libitum i

mustiken — anse wi högst tjenligt att ssa förwiringen; ty derigenom upphör all stillnad.

Stora moderna utgåra måttstocken för en införsel tillåtelse, så beklaga wi att en för våra fabriker så högst skadlig grundsats här blifwit uppslåd. Endast modewaror, då de hafwa affättning, uppehålla egentligen fabrikanten; ty de lemna en winst, hwilken sätter honom i tillfälle att med ringare fördel producera nödwändigare artiklar, ja, att med förlust försälja de wid en omverling af moderqwarlemnade, hwarigenom dessa waror, förmedelst sina låga priser, gå ifrån hufwudsstäderna till provinserna eller aflögsnare utländska orter. Sådant är i forrhet historien om alla större fabriker, så wäl Fransyska som Engelska; o. s. w. — Tantæ molis erat Romanam condere gentem! Med skäl frågar man, hwad skulle de Engelska fabrikanterna, de i Lyon och Paris företaga, i fall man i England och Frankrike gjorde åtskillnad med modetyger, samt tillåt deras införsel utan hög tull. Genom en sådan tillåtelse beröfwes fabrikanten all uppmuntran till nya uppfinningar och förbättringar af producterna; man inskränker hans verkningsskrets, hwilken blir ett stående watten, utan beröring med någon lefwande källa, och nödwändigt måste förfalla till en död sump.

Häremot torde inwändas, att England förnyligen tillåtit införsel af Fransyska sidenwaror. Detta inkast talar för vår åsigt, i skället för att wederbägga densamma. Wid den öfwerwigt England äger i sina capitaler, sina machinerier samt lättheten af transporter, har importen af sidenwaror, emot 30 procents tull blifwit frigitwen, hufwudsakligen på det att Engelska fabrikanten snart och noga måtte lära känna alla uppfinningar på andra sidan om kanalen *); men denna tillåtelse blef lemnad uppå fabrikanternas förklaring, att de, med en sådan tullafgift, icke fruktade någon medtäflan, isynnerhet då dessa waror singo införas endast i London, der sakkunnige män funnos, hwilka noggrannt förmodde urställa det förbjudna från det tillåtna.

Man skall erinra, att utländska fabriker hos oss äro belagde med lika hög tull, som i England,

*) Se Husplisjons tal i Parlamentet den 22 Februari 1826, angående sidenhandeln.

hwarigenom medtäflan förwäras lika mycket som derstädes. Hinc ille lacrymæ! Sådant är icke faller. Tullen är hos oss uppgjord efter en helt annan, eller rättare — så obehagligt det och är att yttra det — efter alldeles ingen grundsats.

(Slut e. a. g.).

A f u s t i k.

De första Majdagarne.

Rometens Afustik, som en tid legat öfwerblid af den myckna Argusiska snön, hwilken i förlidne månad föll på flere ställen ända till en half alns djup, och jemwäl sträckte sig till Upsala, der man en hel dag ägde det aldrumtraste slödföre, har ändteligen, efter några wadra Majdagar, sett sig befriad från detta wattendigra omhölje. Så rustigt än detta tillstånd varit, kan man dock, ehuru i en annan mening, med fullt skäl härpå lämpa det gamla wälsignade ordspråket: April wät, Maj kall, fyller bondens lador all. Detta ware dock icke sagdt Rometen till upphjelse, hwilken efter Argi mening ej är annat än en lakej bakpa den stora statswagnen, — då Argus utgör sjelfwa snöbjurken hwilken hänger inunder, och genom sin ogement dräpliga olja sätter hjulen i en rastlare fart, — utan hans herrlighet sjelf till pris, hwilken det alltid tillkommer, att liksom snömoset intaga om ej det förnämsta, åtminstone det största rummet på faten.

Emellertid är det onda nu mera öfwerståndet, och wären har åter lockat gräset och blomstren ur sina gömslen, och derigenom liksom uppmanat allt att förgåta den med Aprilwädrets alla noticer om pasquiller och congregationer tungt lastade Niddaren, hwilken, sedan han flere gånger blifwit prållad, ändteligen synes hafwa beslutit att återwända till byß, för att efter en tids hwila, i fall yrsefn ånyo påkommer, göra en tredje utfärd och då uppsöka den obekanta glömskans b, der inga vidare prållningar äro att befara.

Låt om oss då förgåta det framfarna, för att med öfsörd glädje kunna öfwerlemna oss åt de första wadra Majdagarne wären skänkte oss i ersättning, och tillika såsom en borgen, att flere ännu angenämare framdeles äro att förwänta.

Bären kom. Med sin nya Tulltara i handen, förklarade han allt vara tillåtet till fri införsel och förbrukning. Månen hoppsamlade genast sitt specie-mynt och seglade sin kos på böljornas rygg. Solen utströdde i stället sina dukater, och gråsets alla sidentyger upprullades på sålten. Tusende virtuoser annonserade sina concerter i skogarne, och den ofkonstlade lärkan sjöng sitt adagio, nöjd att med vindens applausifement och ett måttligt underhåll af tufvornas frön, kunna gå sitt hopp till mötes, det att se sin snart öfode familj anständigt förbröjd. Trädgårdarne började utfätta sina blåa kinesiska blomsterkappor och skogarnes blå- och hvitsippor eftergåfvo icke i glans den Störstrandiska fabriken. Swanor och tranor skickade sina förbud, och böljorna aflastade wid stränderna sin hvita nettelduk af hafsskum, samt intogo i stället trädvaror för återresan.

Den första Maj har dock med sig en slags Argusisk släpighet, icke blott i de långsträckt raderna af promenerande, så till fots som i wagn, så i hvita som swarta strumpor, så i sadel som barbacke, så i kalesch som phaeton, utan äfwen derutinnan, "att alla, — efter en känd stor författares uttrande — undrade på hvarannan, men ingen hade roligt." Hårtill kan läggas det nyomodiga, att man warseblef spanna af olika färgor, till exempel en grå och en röd, under samma ansvariga redacturer; ungefär som i Argus, der man träffar på än en brun, än en grå, än en svart, än en hwit, än alla partierna på en gång, hvilka med en ogement förundranswärd tålighet framsläpa den tunga wagnen uppför de höga backarne, tills det slutligen en gång kommer att bära utför, då önskeligt wore, att ej wagnen toge öfwerbalance; ty man har intet skäl att emotse någon egentlig skening, så länge hwarlen har framlor eller goda smållar förnå drifwa de ofbrutna djuren en tumsbredd öfwer den föreskrifna marginalen.

Förlusten ersattes dock rikeligen af den tredje Maj. Jngen molnslåd syntes i rymden. Solen hängde som en förgylld gaslampa ned från fästet i sitt blåa sidenband. Inunder stodo bergen som pelarebord, kullarne som divaner och skogarnes rörliga tapeter framställde de skönaste jagtskycken med omwexlande dagrar af ljus och skugga. Säg man och ett moln på någons panna, så war det försvunnet wid den första raketen, hwilken, lik den första sän-

gen i Frithiof, spånde allas wäntan och inwaggade hjertat i de angenämaste förhoppningar. Nu såg den andra likt en fogel, upp med sitt himlabref i mun, kanonernas basröster började, och i blinken uppsprungo alla hjertats dörrar och fenster. Tusende glada genier stodo der med hwistande nåsdukar och tackfamt mot flyn lyftade blickar, rosenröda kinder och leende läppar.

Dock detta ämne är ju redan så wäl på vers som prosa tillräckligen afhandladt. Har icke Stockholms Posten, i fall wi ej mistaga oss, redan räknat alla tårarne på Slottsbacken, har icke Journalen i en stum förwåning åhört de fredliga dundren, hafwa icke Granfaren, Annmärkaren, m. m. lätit sina versäror strömma och utgjutit om ej sitt blod åtminstone sitt bläck för såderneslandet? Hwad kunna wäl wi då hafwa att tillägga? Måste wi ej spela samma role, som Cordelia i Shakespeares Konung Lear?

Författaren till denna uppsats befann sig icke inom stadens område wid nämnde högtidliga tillfälle; men han stod dock på den Swenska jorden. Framför sig hade han till höger det grönskande Bellevue, och till wensler det romantiskt täcka Haga, och för hans inbillning framställde sig det rörande skådespelet, hwilket ingen jordisk pensel och ingen menstlig tunga kan teckna och beskriwa, då dagens heltinna, — nu bärande på sitt sköte den spåda telningen, första panten af en öm kärlek, — för 3000 år sedan for genom dessa parker, åtföljd af tusende blickar, som beundrade i henne idealet af skönhet och öfku, beledsagad af tusendes högljudda eller tyfsta wälsigningar. Dessa blygningar äro hörda och med den unga Arffursten är ett ouppblösligt band knutet mellan konungahuset och den ringaste koja. Mätte en framtid uppfylla den unga Furstens hjerta med mod och mannafrakt, och han blifwa som nordens ek, icke blott skuggrik, men äfwen stark! Mätte han ihogkomma, att en Swensk konung kan blott på grundwalen af sitt folks frihet, bygga sin throns bestånd! Mätte religionens bud och årens pligter tidigt implantas i det unga bröstet, och må han blifwa en annan Basa eller Gustaf Adolph, en annan Kung Carl eller Carl Johan!

Stockholm,
Tryckt hos E. J. Wennström.

R o m e t e n.

N:o 41.

Onsdagen den 24 Maj 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Man omtalar nu allmänt, att tiden för H. K. H. Kronprinsessans kyrkotagning blifwit ändrad, och att denna skall ske antingen den 4 eller 11 i nästa månad.

H. M. Konungen och H. K. H. Kronprinsen, tacktes förlidne gårdag begifwa sig om bord på fregatten Curvice. Vid ankomsten och afresan saterades med kanonskott.

En af hufvudstadens Ordnar bestod på sin Högstidsdag den 20 dennes, en skeende insamling för Greferna.

Genom enskilda personers frifostiga wälwilja, — ett prof derpå att ännu icke aktningen för kunskaper, hwilka ej directe ingripa i dagens egennyttiga beräkningar, hos alla är utslöknad, — är den 19årige ynglingen Carl Ekbon, bekant genom de lofwande anlag för skaldekunsten, hwilka genom Necessens Brud, m. fl. blifwit jemte en anmälan allmångjorda i StockholmsPosten, nu ifråndsatt att börja sina studier wid Weris lärdomsskola och gymnasium. I fall uti en framtid den unge mannen ej beswiker de förhoppningar man nu fattat om honom, kan i sanning ingen högre tillfredsställelse gifwas för de aktningewärda män, som bidragit till underskida för en fattig, men med lofwande anlag och för sedligt uppsörande känd yngling.

Utrymmet nekade oss att i föregående N:o mer än omnämna den blifwande concerten i Catharina

kyrka den 27 dennes. För alla våra läsare torde det kanske ej vara bekant, att Spohr satt musit till ett Oratorium, afwen kalladt: Yttersta Domen, och hwilket uppsördes omkring 1813 i Tyssland, men der alldeles icke wäckte uppsende. Deremot har Schneiders composition öfwer samma ämne öfwer allt wunnit ett odeladt bifall, och förtjenat det afwen, så i anseende till stil som stor effect. Wi påminna oss ännu med sann förtjusning, det nðje Herr Berwald skänkte musikkens och sängens älskare för twenne år sedan, genom uppsörandet af Haydns oratorium Skapelsen i Ladugårdslands kyrka, och wi tro oss kunna wänta af detta Oratorium ett icke mindre nðje, då soloparterne komma att utföras af samma sköna röster, som wid sidsnämde tillfälle, och enår härtill lägges, att Catharina kyrka, efter sednaste reparation en af de wackeraste i Stockholm, synes högst tjenlig för musikaliska representationer.

Strengnäs. I början af nästa månad kommer, af den studerande ungdomen, härstädes en secularfest att sträs, i anledning härwarande Gymnasti inrättande, hwarför, som bekant är, man har att tacka den store Gustaf Adolph, hwilken stiftade detsamma år 1626, med ett anslag af stipendier för 30 studerande.

Östheborg. Afwen här har Grefernas satsunnit wänner, och det från hufvudstaden föreslagna underskida för våra Christna trosförwandter blifwit med wärma omfattadt. De Swenska kanonernas språk är kändt kring alla werldsdelar. Wätte de också en gång komma att sjunga segerfånger i

Tempes balar! Vi antaga, att hurndant än resultatet af infantingarne må blifwa, mindre eller större, de ej utgå i weplar, utan i krigsförnödenheter.

R e c e n s i o n.

Swea. Tidskrift för Wetenskap och Konst. Nionde Häftet. N:o II. Upsala hos Palmblad & C. 200 sid. 8:o.

N:o I af detta nionde häfte har, för någon tid sedan, i Kometen, ehuru af en annan rec. än den närvarande, blifwit anmaldt, och då man nu går att för allmänheten tillkännagifwa tillwarelsen af N:o II, kan man icke underlåta att fästa uppmärksamheten wid den förändring i planen, som tidskriften verkeligen fastän i tyfihet tyckes hafwa undergått. Argus bdr nu i sanning wara ganska tillfreds med Swea. Den är ej mera någon Tidskrift endast för Wetenskap och Konst, innehåller ej längre uppsatser af intresse blott för "den lärda casten," den har ryckt ut med sina lätta trupper afwen på det offentliga lifwets bana. Några korta underrättelser om de artiller detta nummer innehåller, skola bewisa righeten af denna rec. åsigt om Swea i des nya skick. — Från 7de häftet N:o 11 meddelas här en fortsättning — men icke slut — utaf Framställning af de Nord-Amerikanska förenta Staternas tillstånd (sid. 1—96). Ehuru denna framställning egentligen icke erbjuder något nytt, har den dock förtjensten af att på ett ställe samla och i lätt öfwerfäddlig ordning anbringa de notiser, som man annars från flere håll måste hoppöfka, och det wore alltså önskeligt, att denna afhandling, utan allt för långa afbrott, bragtes till slut. Nyttigt kunde det afwen wara, emedan man då wiste hwar man, utan allt för mycket besvär, skulle finna underrättelser om detta af wisa tidningskrisware så ofta omtalade prof af den högsta statswisshet, helst som sjelfwa framställningen är ganska planemlig och lättfattlig.

Den andra uppsatsen är märkwärdigare och rör öf Swenskar närmare. Den har till öfwerkrift: Wederläggning af Friherre E. H. Ankarwärds skrift: Försök att winna upplysningar uti den bekanta handeln om skepp utur Swenska Slogs-Flottan; jemte förklaring

öfwer några missförstådda och mistydda ställen i Grundlagarne, (sid. 97—134), och hwar författare nämner sig E. Ramström. Då wederläggaren sjelf bdrjar med att förklara Friherre Ankarwärds skrift för "obetydlig," hade det afwen warit allt för obetydligt, att blott wederläggaren, derföre uppträder han afwen som åklagan. De, till en del af werketigen något estertänklig beskaffenhet warande anklagelsepunkterna äro näml. Friherre Ankarwård skall 1) hafwa uttrat en högst förolämpande beskyllning mot personer, om hwilkas handlingsfätt man ej på förhand kan döma (sid. 98); 2) hafwa framkommit med ett förhastadt uttrande (sid. 99); 3) hafwa anfördt ett obefogadt och obehörigt klagomål (s. 101); 4) hysa synbar afsigt att wäcka folkets misundje och mistankar (s. 108); 5) hafwa gjort sig skyldig till inkräktningsbegär (s. 113 & 116); 6) hafwa framställt en sats, som leder till aristokratiska anspråk, widsträcktare än den Sweriges statsförfattning medgifwer *) (s. 114); 7) hafwa ålagt sig en sjelfstagen skyldighet, härledt ifrån en sjelfstagen bdrdens betydighet, som åberopas, för att kunna gifwa ett stenbart stål till förhastade företag (s. 114); 8) hafwa gjort sig till folkwäldets saksförare (s. 116); 9) hafwa handlat med sin wärdighet i samhället och sina anspråk på medborgares förtroende, i det att han ej undwikit wisa wilforliga ord och talesätt: måhända, det synes, det såges, hwilka, genom det missbruk man gjort af dem, fått en slags brottslig twetydighet (s. 118). Hwem kan läsa dessa beskyllningar, utan att komma på den tankan, att förf. upptäckt en förbrytare mot 8 §. 4 kap. Missg.D., och se i den så kallade wederläggningen ett bemiddande att fullgöra hwad förf. aslagda huld- och trohetsed honom ålägger, neml. att genast upptäcka, om han märker något på färde wara till ändring eller upphäfwande af den lyckliga fundamental-lagen? Emellertid tänker förf. om Friherre Ankarwård intet argt; will icke en gång gifwa honom anseende af att hafwa brutit "emot den moraliska lagen, hwilken det åligger hwarje människa att samwetsgrannt iagtaga, och öfwer hwaris twäng den sjelfskrifne Riksdagsmannen (sic!)

*) Således medgifwer dock Sweriges statsförfattning all folkrätt? anspråk, blott de ej äro widsträckt? — Samweligen är icke förf. väl kvalificerad att commentera wåra grundlagar!

så högt han än må sträcka sina anspråk på borgerlig frihet, hvarken blifwit af börden upplyftad eller kan af den upplyftas" (sid. 118) — ehuru det, (sid. 121), sattes i fråga om Frih. N. "inför den moraliska domstolen" skulle kunna förswara sina tvetydiga yttranden, och det (sid. 130) förklarar "moraliskt otillåteligt," att fälla yttranden som kunna wara stötdande, föröfrdelande och innehålla förolämpande förebräelser, N. B. sedan förf. allt igenom sagt att Friherrens yttranden äro så beskaffade. Förf. går till och med så långt i wälwilja mot Friherren, att han specielt åtager sig hans litterära upptuettelse (S. 132—134), underrättar honom huru han skall styplisera sina intagor till Stats-Secreteraren för krigs-ärenderna och till Justitiæ Ombudsmannen; hwilka uttryck han ur dem bordt utstryka, samt låter honom weta, att då desse båda embetsmän asflagit hans framställda begäran, kunde han hafwa utgifwit en skrift, i hwilken han funnat utwedla sina tankar öfwer ämnet (hwad wäl Frih. N. gjort, men det låter icke wara på det rätta sättet); att om denna skrift warit god, så hade företaget warit förtienstfullt; men om också icke, så skulle man, dock, mot wisa wilkor, erkännt hans nit för hwad som efter hans tanke war rätt.

Wi lemna åt Friherre Anekarswård sjelf, att behörigen yttra sin tacksamhet för så mycken godhet, om han finner den tackwärd, samt anföra i skället några reflexioner öfwer ett ämne af mera allmännelig wigt, neml. wedersläggarens sätt att forklara Grundlagen och hans åsigter af densamma.

Desa angå 1) Wedersläggarens rätt att neka publicitet af wisa det allmänna rörande handlingar; 2) Regeringens rättighet att afhända kronan någon dess tillhörighet; 3) Betydelsen af Justitiæ Ombudsmans-embetet, och 4) Wigten af den hos oss nu rådande inskränkning af tidningspubliciteten; ämnen hwilka, i sanning, wäl förtjena att grundligt betänkas. Medan i No 18 af denna tidning för förflutet år, i en liten uppsats om Publicitet och Opposition, hafwa wi yttrat vår enskilda mening om beskaffenheten och werkan af sättet att förneka utlemnande af publika handlingar, under föregifwande att de blifwit Stats-Rådets protocoll bifogade, och det återstår oss alltså nu blott att utlåta oss öfwer wedersläggarens försarande, då han söker wisa grundlösheten af ett sådant wägrande. Det hwilka

hufwudsakligen på hans förklaring öfwer hwad som menas med Stats-Rådets handlingar. "Dermed förstår man: — heter det —, alla skrifter och documenter, afwen de minsta, som inkommit och höra till de wäl, hwilka inför Konungen i Stats-Rådet skola föredragas och afgöras, eller hwilka der blifwit föredragne och afgjorde, afwen som den föredragandes underdåniga anförande och Konungens i Stats-Rådet fattade beslut, hwilka under åtskilliga former, såsom skrifwelser, o. d. ifrån Stats-expeditionerna utfärdas" (S. 100), samt på den omständigheten, att Stats-expeditionerne icke uttryckligen nämnas i 4 mom. 2 §. Tryckfrihetsförordningen, hwadan wedersläggaren alldeles förnekar dem rättigheten att indragas under den summariska benämningen: andra publika verk. Skulle den här gifna tydningen af termen: Stats-Rådets handlingar så gälla, så följder deraf, att icke allena Stats-Rådets protocoller måtte blifwa ofantligen digra, utan afwen, att såmedelst allt hwad som regeringens afgörande underställes jemte dess deröfwer fattade beslut, måste kunna undandragas publicitet, och att man således har att anse som ett drag af synnerlig liberalitet, om en Stats-expedition utlemnar till någon den fullmakt han fått på en tjenst. Då regeringsformen, i dess 7 §, bestämt affskiljer alla commandomål och alla ministeriella ärender, som angå förhållanden till fremmande magter — och under hwilka således de sid. 103 uppgifna fall kunna räknas —, från de som i Stats-Rådet böra föredragas, och hwilka således alla röra rikets inre författning, kan man guta, att skälet till undandragandet af Stats-Rådets protocoll från offentliggörelse endast kunde wara det, att då Konungen för sina beslut och gerningar är öfwer allt klander, icke framställa för allmänna glöserandet den skiljaktighet i åsigterna öfwer ett ämne, som mellan statsrådet och konungen skulle någon gång möjligen uppkomma, samt icke utsätta något statsråd för opinionens imponerande inslytelser eller för frondeurens anfall, med anledning af ett gifwet eller undanhållet råd. Naturligtwis kan således egentligen endast konungens yttranden och statsrådets anföranden till protocoll, — hwilka skola komma till Constitutions-Utskottets granskande funskap, — wara det som från offentligt meddelande är undantaget. Ser man nogare på grundlagens föreskrift i dessa afseenden, blir det temmeligen tydligt,

att Lagstiftarne också, på detta sätt tänkt sig saken. Alla mål som ej angå rikets förhållanden till främmande magter (ministeriela ärenden), och alla sådana som ej konungen, i egenkap af högste befälhafware öfver frigsmagten, omedelbarligen besörjer (commandemål), skola konungen i statsrådet föredragas (8 §. R. F.), och dessa ärenden skola, sedan nödige upplysningar deröfver ifrån wederbörande collegier och embetswerk blifwit infortrade, beredas i rikets Allmänna Beredning, der också protocoll skall föras (10 §. R. F.). Omöjligen kunna nu dessa från wederbörande collegier infortrade upplysningar betraktas såsom delar af statsrådets protocoll, och från offentligt meddelande undanhållas, då hvarje officiellt utlåtande från ett collegium, måste, bland collegiets acter, i dess archiv förvaras, men enligt 4 mom. 2 §. Tr. Förordn. till alla archiv utan undantag — och hwad äro Registrators Contoiren annat än hvarje ferskild Stats-expeditioners archiv? — skall för hvar och en fri tillgång lemnas, och då Allmänna Beredningen uttryckligen nämnes, såsom ett förvaltande werk, hwars protocoll af hwem som helst kan utbekommas och offentligt göras.

(Slut e. a. g.)

Mötet på Ladugårdsgården detta År.

Utt att lyfna, Fogens gudar!
 Er ett möte förestår
 Uppå gården detta år.
 Klåden er i högtidsfrudar;
 Åter trummans hwirfwel står.

Dit nu komma Lifgardister
 Med bandlerer och gewår,
 Tållt och flaskor när och fjär,
 Med Lifdoctor och Magister,
 Och profos som yra här.

Dit och komma Lifdragoner,
 Blirt och gny från alla håll.
 Då blir det at: fasta boll
 Ur gewår och ur kanoner;
 Klådens, darren Fogens troll!

Uppå berget fanan swäjar.
 Uti wiken båtar gå,
 Skjuta ut sin krutdröf blå.
 Wålans mdrt och hafwets hajar
 Spritta till af rådska då.

O hwad mängd af papiljotter,
 Efter krutets rdda hår,
 Ligger ej i hwarje spår,
 Utaf fjortlar och kapotter,
 Rångor, dam och swedda blå.

Länk, hwad bergets dwärgar taga
 Många nymsfer, som der gå,
 Fring i backarne och spå!
 Åh! så går det med de swaga,
 Styrkan råda skall ändå.

Wåf nu på, gdr mattan färdig,
 Tåcka, blomsterrika wår,
 Att den färg och skönhet får,
 Och förblifwer festen wårdig,
 Som i Juni förestår.

Stänk derjemte wackert wäder,
 Solken uppå tråd och blan,
 Wålja, kind och farbolan;
 Att wi må med torra kläder
 Wända åter hem till stan!

Från nottrycket har utkommit: Sånger med
 accompagnement för Forte-Piano af J. E.
 Nordblom; 4:de häftet. Priset härå är 1 R:dr
 24 sk. W:ko. — Från stentrycket är utgifwet: Gale-
 leri till Fredmans Epistlar och Sånger,
 2:dra häftet. Detta förtjensfulla arbete lemnar den-
 na gång teckningar af Christian Wingmark,
 Stendecker, Mutter på Tuppen och Adler-
 stop. Priset är 1 R:dr W:ko.

Stockholm,
 Tryckt hos E. F. Wennström.

R O M E T E N.

N:o 42.

Lördagen den 27 Maj 1826.

Frrikes Nyheter.

Stockholm. Sidstidne onsdag, den 24 dennes, höll Grefiska föreningen härstädes sin första sammankomst. Denne öppnades med ett tal af Lieutenanten wid Flottans artillerie-corps, Grefve Cronhjelm, hwari han uppgaf att det varit han, som genom de i tidningarne införde annonserna gifwit anledning till de skeddade sammanskottet, och lemnade tillika uppgift på framgången af företaget. Deres ter skreds till wal af ordförande för en blifwande direction, hwartill enhälligt utnämndes Hans Excellence, m. m. Friherre Bonde, samt till vice ordförande, lika enstämmigt, Szwersien, Friherre Åkerhjelm. Uppå wärdt anledning af General Adjutanten, Szwersie Lefrén, nämndes af Hans Excellence ett utskott af sällskapets ledamöter, hwilka, efter skedd öfwerläggning, föreslogo följande fyra af de närwarande genast antagna puncter: 1) att en direction af 12 ledamöter skulle tillsättas; 2) att directionen, i fall den wid ett blifwande sammanträde, ej befanns fullständig, skulle äga att inkalla andra af sällskapets medlemmar; 3) att föreningen skulle hafwa tvenne secreterare, och 4) tvenne stammästare. Deres ter verkställdes, med slutna sedlar, walet af en blifwande direction, hwars medlemmar, enligt det samman, skulle utgå af: Szwersie Lefrén, Lieutenanten, Gr. Cronhjelm, v. Presidenten Billberg, Capitain Isander, Biskop Wallin, Szwersien, Gr. Ugglas, Expeditions Secret. Richert, Szwersie-Lieutenanterna Dahlström och Ekenstam, Großhandlarné Broberg och Schmierling, samt Doctor Franzén. — Till Secreterare nämndes Cancellierådet Wallmark, för briefwerlingen, och Expedit. Secret. Netzel, för protocollat. Till Stammästare utseddes Stadscommisarien Westerstrand och Magister Wiborg. — Directionen erhöi sig tillika uppdraget, att uppsätta stadgar för härwarande förening.

H. A. H. Prinsessan Sophia Albertina, kall hafwa åtagit sig att leda insamlingen för Gre-

ferna ibland stadens fruntimmer, och sielf tecknat sig för ett högst betydligt bidrag. — Insamlingar hafwa desutom stett i Bergs-Collegium, Krigs-Academien på Carlberg, Swea Artillerie-Regimente, Stockholms Gymnasium, Kryddkrämar- och Slagtars-Societeterna, m. m.

Da det gamla ordenssällskapet Pro Patria, med år 1767, bestöt att utsträcka sin omsorg till spridandet af allmänt nyttiga kunskaper i brukande landbruk och statshushållning, inrättades för detta ändamål, ett eget utskott, hwilket snart stilde sig, såsom ett eget och för sig bestående sällskap, från moderstammnen, och antog namnet Patriotiska Sällskapet, hwars stadgar den 12 Februari 1772 af konungen stadfästades. Enligt dessa skulle det tillhöra sällskapet, att på egen kostnad uppmuntra och befordra ökade kunskaper, wiktiga företag samt förwärfwad färdighet i jordbruket, landhushållningen och nyttiga handarbider, äfwen som att belöna slit, stadga och trohet hos den tjänande klassen. Under den tid Adolph Modeer war sällskapets secreterare, ägde det en betydlig grad af litterär verksamhet, så att det icke allenast utgaf sex häften af sina Handlingar (mellan åren 1770 och 1782), samt tvenne Hushålls Journaler (mellan 1796 och 1800) utan utsatte äfwen, tid efter annan, tilliffliga prisfrågor, samt belönade swaren å dem, hwart genom icke allenast Historia om Swea Rikes Handel, Afhandlingarne Om förnämligaste sätet att använda Trådesjord, m. fl. blefwo framkallade, utan och den förträffliga, för sin tid högst märkwärdiga skriften: Om Europeiska och spynnerhet Swenska Folkets seder, af And. Lannaerus. Till detta ändamål har sällskapet samlat en betydlig fond, samt ett icke ringa bibliotek.

Det oaktadt har sällskapet, på sednare åren varit temmeligen hvilande, framförallt sedan stiftandet af Kongl. Landbruks-Academien, hvilken i afseende på landthushållningens och handaslöjders befördran har samma syfte, men större både verkningseffekt och förmåga, än Patriotiska Sällskapet. Af detta skall lärar inom sällskapet wid dess sednaste secreterares, Medicinalrådet Ruthströms ödd, den redan förut väckte frågan om sällskapets reorganisation, åter hafwa blifwit upptagen, hwartill nu äfwen skall hafwa kommit den, om återförening med sällskapet Pro Patria, och en committé af sällskapets ledamöter berättas vara nedsatt, till att häröfver utarbete betänkande och förslag. Med anledning af den offentlighet Patriotiska Sällskapet alltid haft, och den verkliga nytta det hittills stiftat, torde det vara tillåtet att, i afseende på sällskapets framtida syfte, sälla några yttranden. — Naturligtwis kan ett sådant sällskap för landthushållning och slöjder, icke arbeta annorlunda än antingen medelst utdelande af belöningar — och huruvida detta synnerligen tjänar för sitt ändamål, torde vara problematiskt — eller genom utgifna Handlingar och Journaler, men att äfwen detta årtuinstone icke har något långvarigt inflytande, har sällskapet redan erfårit. Dessutom har det alltid, i detta hänseende, en sig öfverlägsen rival i Kongl. Landbruks-Academien. Skulle då icke namnet Patriotiskt Sällskap bäst motsvaras, genom uppsyllandet af en, wid sista riksdag af ständerna yttrad önskan, att något måtte tillgöras för utspridandet af kannedom om och kärlek för vår närvarande statsförfattning? I detta afseende kunde ju sällskapet icke blott göra sin boksamling — alltjemt förskad med skrifter öfver constitutionella förhållanden — allmänligare tillgänglig, utan äfwen bestämma sig till att bewara minnet af sådana män isynnerhet nationalrepresentanter, som beundrat sig att klarare framställa betydelsen af våra grundlagsformer och att utbilda dem till allt högre fullkomlighet, och framför allt att låta hålla offentliga föreläsningar i hufvudstaden öfver våra nu gällande Grundlagar; hwilket i Sverige ännu hittills icke skett. Till hwad grad sällskapet härigenom skulle förwärfwa sig rätt till rikens ständers wälwilja, kan hwar och en sluta, som erinrar sig hwad ständerna i afseende härpå wid flere tillfällen yttrat. Och att ett Patriotiskt Sällskap af rikens ständer med ynnest omfattas, tyckes vara i sin ordning.

Recension.

Swea. Tidsskrift för Wetenskap och Konst. Nionde Häftet. N:o 11. Upsala, hos Valmblad & C. 200 sid. 8:o.

(Slut fr. N:o 41).

Swad den andra anklagelse puncten mot Friherre Anckarswård angår, rörande regeringens rätt att afhända kronan någon dess tillhörighet, så lemna vi derhån det factum som föranledt dessa undersökningar, i öfvertygelse, att ett yttrande deröfver tillhör endast kommande ständers Constitutions Utskott, hwilket ensamt blir satt i tillfälle att känna alla derwid förefallna omständigheter, och wilja endast ställa sådana de, för dylika fall, af wedertläggaren uppsälda allmänna grundsatser. Med åberopande af 77 §. N. F. afgör wedertläggaren, att det ej är wärdet af en kronans egendom utan dess natur, såsom gifwande en för statsverkets behof beräknad inkomst, hwilken bestämmer att en sådan egendom, icke utan rikens ständers samtycke, kan kronan afhändas, hwar emot all annan kronans egendom, som icke är sådant, och icke inkomstgifwande, "kan af Kongen, sedan han deröfver hört Stats-Rådet, både bortgifwas och förfållas, utan att rikens ständers samtycke derwid erfordras" (sid. 104 och 105). Nu är t. ex. för swarsmaterialet icke fast och icke inkomstgifwande, och således ehuru ständerna genom åtagna skatter och enskilda anslag, med sin egen tunga, beredt möjligheten att anskaffa de samma, skulle rikets hela flotta, artilleri, gevär, m. m. enligt wedertläggarens grundsatser, kunna till in- eller utländningar skänkas eller afyttras, utan att någon medborgare deröfver hade ett ord att säga, ja utan att ens ständerna sjelfwa deröfver kunde Stats-Rådet undel tilltal ställa; ty det är naturligt, att i alla fall den åsigtten blir gällande, att ett föruttrande af rikets försvarsmedel ej är constitutionswidrigt, så äger ej heller något egentligt tilltal rum, för underlåtenheten att deremot göra kraftiga föreställningar. Kan man möjligtwis tro, att wedertläggaren ett enda ögonblick tänkt på hwad han i detta afseende nedskref och på de omedelbara följderna deraf?

Beträffande 3:de puncten eller bestämmelsen af Justitiae Ombudsmans embetet, så lägges det Friherre Anckarswård synnerligen till last, att han skall wilja göra Justitiae-Ombudsmannen till rikens ständers vicarius (sid. 109), emedan han yttrat, det "lagstiftaren med embetet åsytat, att under mellans-

ledarne af representationens sammanträden bilda en
 skadigwarande organ af representationen" (sid. 108).
 Nu är det onekligen sant, att de stadganden i af-
 seende på Justitiae Ombudsmannen samt beskaffen-
 heten af och gränserne för hans fall, som i Grund-
 lagen förekomma, wisa det lagstiftaren icke klart upp-
 fattat, hwad han med detta embete åsyftade, samt
 att detta embetets innehafware genom någon hand-
 ling hittills icke gifwit bestämdt uttryck åt lagstifta-
 rens dunkla och wacklande mening. Men att åfwen
 andra och före än Friherre Anckarswärd hyst
 samma föreställning om Justitiae Ombudsmannens
 egentliga fall, det synes dels af Gr. G. Ldwens-
 bjelms till Constitutions Utskottet wid riksdagen
 1812 ingifna och sedan i tryck allmångjorda memo-
 rial, enligt hwilket Justitiae Ombudsmannen — så-
 som Örfwen uttrycker sig — "skulle vara constitutio-
 nens och statsförfattningens Spiritus rectificatissimus,
 dels af Gr. F. B. v. Schwerins, utaf wedersläggaren
 sjelf med rätta kallade förträffliga skrift: Om
 Riksdagar, i hwilken med den Gr. Schwerin-
 egna djupsinnet och genialitet, just den åsigt
 grundligen utvecklas, som wedersläggaren så häftigt
 förkastar, bland andra också af det skäl, "att Justitiae
 Ombudsmannens Berättelse alltid (enligt 33 §. Riksd.
 Ordn.) förwises till Lag Utskottet; således aldrig till
 Constitutions Utskottet." (s. 110). Wedersläggaren
 wänte icke, åtminstone icke uppmärksam och slitigt
 begagna de — enligt hwad år 1823 på riddarhuset
 oinfrimades — förträffliga föreläsningar, hwilka
 lära hållas i Upsala öfwer Grundlagarne, ty då
 wiste han wäl, att twertemot hans gifna försäkran,
 hafwa Justitiae Ombudsmannens diariet och regi-
 stratur blifwit och blifwa allt framgent granskade af
 Constitutions Utskottet. Och i fall wedersläggaren icke
 will sätta tro till denna uppgift, kan han uppslå
 3:ne saml. af Bihang till Rikens Ständers
 Protocol till Riksdagen 1823, sid. 82, för
 att sålunda styrka sin tro, och låses han läsa 33
 §. Riksd. Ordn. i stället för att blott citera den,
 torde han deraf inhenta, att granskning af Justitiae
 Ombudsmannens berättelse, blott så till wida den
 för de från Konungen, genom högsta domstolen,
 utgångne lagförklaringar, hörer till Lag Utskottet.

Wedersläggarens åsigt af 4:de puncten, eller
 wlgten och nödwändigheten af den hos oss nu rå-
 dande inifränkta tidningspubliciteten, har han fram-
 hållt i en lång Not, s. 120. Der får man weta,
 att det war egentligen 1809 års ständer, som woro

godtrogna, då de räknade på att tidnings- och
 brochure-skrifware skulle hafwa ombudne och rättskän-
 sla, och derved tillerkände dem lika rättighet med
 andre författare; att 1812 års ständer rättade det-
 ta godtrogenhetsfel, i det de införde inifränk-
 ningen, och med anledning deraf är wedersläggaren
 "fullkomligt öfwerlygad derom, att ingen
 Riksdagsman wid nästkommande Riksdag,
 som med uppmärksamhet läst Argus den tredies ad-
 vocatoriska förswar, m. m. skall yrka på upphä-
 wandet af indragningmagten." Spåman och
 Tecknatydare göra oklokt om de utsätta en
 för kort tid inom hwilken deras förutslagelser skola
 inträffa. Wi hafwa nu mera knapt twenne år till
 nästa riksdag, och det är således troligt att weders-
 läggaren sjelf får upplefwa att se sig som falsk
 prophet. Öfwerlygelsen derom torde hos en hwar
 stadgas, som läser sidsta Constit. Utskottets memorial
 No 10 (3:de Saml. af Bihang ic. s. 76.) —
 Med anledning af det ofwansagda torde således sy-
 nas, att författaren till wedersläggningen, hwad egen-
 skaper han som wedersläggare än må hafwa, åtmin-
 stone icke är kallad hwarken att tolka eller spå
 om våra nu gällande Grundlagar.

Minnets wigt har förledt rec., att nog länge
 uppehålla sig wid 2:dra artikeln i detta No af tid-
 skriften Swea. Öfwer de återstående skall han be-
 undra sig att vara så mycket kortare. Wid början
 af denna tidskrifts framträdande i sitt förändrade
 skick, förklarades, att, i anseende till dess inifränkta
 utrymme, war det endast wigtigare werk, som full-
 ständigt och utförligt kunde recenseras. Med anle-
 ning häraf wäntade sig wäl de fleste läsare, att här
 få se recensioner af Sweriges Håfder, eller af
 Poemet Frithiof, eller af Hjiers eller Staga-
 netii Skrifter, eller dylika originalwerk, hwilka
 inom Swenska litteraturen äga betydlig rang. Men
 man har bedragit sig. I stället för något sådant
 utwäntes Moralen, tillämpad Politiken, af E.
 Jouy (sid. 135—185), en högst flen och tankefattig
 deklamation, som blifwit, med mycken stidlighet och
 ledighet, öfwersatt på Swenska, man wet icke hwar-
 före, samt noggrannt recenserad i Swea, man
 wet ännu mindre hwarföre, om ej för att — så
 widt mödligt är — bereda öfwersättaren ett obegä-
 ligt ögonblick. Man är färdig att gifva detta af följ-
 jande ord, s. 140. "Det är bekant, att liberalismen
 har i Frankrike sina wisa widfresadade hjeltar och
 banerförare, åfwen som att dese gifwa tonen åt ett

och annat politiskt orakel i Sverige. Förewarande bok är författad af en bland de förra, Herr E. Jouy, och öfversatt af en namnkunnig riksdags-talare, Friherre E. H. Anckarswärd." — Att wi för öfrigt, (i fall denna bok den troligtvis få orka läsa, nödvändigt skulle recenseras), till alla delar instämma i recensentens omdöme öfver densamma, vilja wi lika öppet förklara, som att wi anse recensionen med mycken liflighet och sticklighet vara utförd. — Matthias Norberg. Nekrolog (sid. 186—195), innehåller fullständiga underrättelser om denne namnkunnige lärdes lefnadsomständigheter och ett tråffande omdöme öfver honom såsom författare. — Under rubriken: Litterära Underrättelser (s. 196) meddelas ett sammandrag af Medicinal-Rådet Ruthströms personalia, med anledning hvaraf man underrättas, att i Swenska Academiens Handlingar finnes af honom "en i sitt slag förträfflig öfversättning af Fabeln om Phaeton." Skada att underrättaren icke erinrade sig, att samma handlingar innehålla af Ruthströms öfwen ett Minnelse-tal öfver biskop Nordin, idå hade wi wisserligen fått weta, att också detta tal war "i sitt slag förträffligt." — En förteckning öfver Böcker utkomne från den 16 Januari till d. 20 April 1826, slutar detta häfte.

Affskeds-låt till en Wän.

Nän du dig wänder
 Och går ut wår ring,
 Lyckligt anländer
 Till Kätköping.
 Bonnen slås opp,
 Bugning och hoj,
 Tal och kalas.
 Kras!
 Borgmästarn kniper
 Välar och glas.

Snart öfver hafwen,
 Med lockiga hår,
 Wårn med praestafwen,
 Sjungande går.
 Kallar då fram
 Nosor och lamm,
 Herdar och mör.
 Strö

Stundt ifring marken
 Östar och sudr.

Tänk dig i sommar,
 O! tänk hwilken kåt,
 Grodas och blommar,
 Trinder och bål,
 Morot och dill,
 Sallat dertill
 Uti ditt bo.
 O!
 Läpparne wättnas
 Af denna ro.

Swalor sig bädda
 Små sångar kring dig;
 Smultron och grådda
 Pryda din stig.
 Grödan som står
 Berga du får,
 Artffidor och,
 Noch,
 Rötter, persilla,
 Roswor en skot.

Väst af allt detta
 Blir dock, som jag tror,
 (Lärs jag berättat
 Saken, min bror?)
 Slet det der,
 Som med begår
 Jultiden töms,
 Öms
 Uti wår strupe,
 Och alldrig gäms.

Snart wi din slagga
 På Mälarn se gå.
 Böskorna waggas
 Vätarne små,
 Byttor och Is,
 Riktigt ett Isf
 Pryder ditt däck.
 Bläck
 Fattas och skutan
 Men tagit läck.

Stockholm,
 Tryckt hos E. F. Wennström.

R o m e t e n.

N:o 43.

Onsdagen den 31 Maj 1826.

Jurifex Nyheter.

Stockholm. — Sedan Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessans Kyrtotagning nästkommande Söndag för sig gått i kongl. Slottskyrkan, lärer följande dagen blifwa cour hos Hennes Kongl. Höghet. Den 15:de Juni såges det första och den 17 det andra Gala-Spectalet komma att gifwas, hwar efter, såsom man försäkrar, ett fri-spectalet för hwarvarande militärer skall ega rum.

Det berättas att Hennes Kongl. Höghet ernar utflytta till Belle-vue, för att uppehålla sig der, så länge lustsläppet å Ladugårdsgärdet warar.

En deputation från Södermanlands Län har nbligen hiekommit, och ernade förlidne gårdag söka företräde hos Hans Maj:st Konungen och den Kongl. Familjen, för att tolka länets innewånarens listiga glädje, i anledning af S. K. S. Kronprinsessans lyckliga nedkomst, samt deras uppriktiga önskingar för den unga Thronarfwingens beständiga wälgång.

Den nya Tulltaxan, af den 16 Mars
1826.

(Forts. fr. N:o 40.)

Att förtulla sidenwaror efter alntal, och ej tillika fästa afseende på deras wigt, är ett misstag i grundsats, som kan leda till många origtigheter. Händelsewis hafwa wi öfverkommit ett document, hwilket betydligt lättar den bewisning oss åligger att härå lemna.

Genom den sednaste brytningen i all handel, uppkommen af öfwerdrifna speculationer, hade sidenfabrikerna i Lyon idit ganska mycket. Utförseln af sidenwaror, hwilken år 1824 ifrån hela Frankrike

fleg till ett belopp af 97,145,232 francs, war år 1825 betydligen mindre, hwarigenom och tusende arbetare blifwit utan bergning. På det att behörigt afseende måtte kunna fästas härå, wid deputerade kammarens öfwerläggningar, angående en i år företagen ändring af tulltaxan, låto fabrikanterna i Lyon trycka en förteckning, med bestämmande af alla serfildta artiklar, på de år 1824 utförda sidenwaror, för att kunna utreda jemnförelse med utförseln 1825, samt utdelade den åt medlemmarne i deputerade kammaren. På denna förteckning äro warorna utredna icke efter alntal utan efter wigt, och tillika med utfatt gängbart pris för hwarje Kilo. Wi wisla uttaga de artiklar, som här kunna tjena att anställa en jemnförelse.

Fina sidentyger afswensom sidendukar af alla slag, sidengazer, crepe, silkesstrumpor och sidenband af alla arter, wårderade per Kilo = = = 100 Fr.

Façonerade och brocherade ic. samt mode-sidentyger = = = 120

Tyg af bourre de soie = = = 50

Härwid bemärkes, att 1 Kilo = 2 35=100 Sw. skåp.

Swart och ett fruntimmer känner skillnaden emellan tunga och lätta sidentyger, och wet att priset på begge slagén är olika, samt bestämmes efter wigten; mindre allmänt bekant är det, att af wisja arter, t. ex. satin, ett stycke tungt tyg om 60 Swenska alnar wäger 5, men ett lätt af lika alntal endast 2½ skåp.

Sj fall wi antaga detta sidsta förhållande till måttstock, så äro

Skålp. Sw. 5 = 2 $\frac{128}{1000}$ kilo, a fr. 120 = = 255 Fr. 36
 med 10 proc. omkostn. Dico R:dr 127: 30 ff.
 per 60 aln. R:dr 2: 6, tull 20 ff. = = 20 pr.
 Skålp. Sw. 2¹, hälften R:dr 63: 39.
 per 60 aln. R:dr 1: 3, tull 16 ff. = = 33 $\frac{1}{2}$

Shawlar, shawletter och dukar af
 gles väfnad, såsom gaze, flors och
 barège kosta i Frankrike 100 fr. Kilo,
 eller skålp. Sw. 42 fr. 50 cent., med 10 proc.
 omk. R:dr 21 $\frac{1}{2}$, betala tull 15 R:dr p. skålp. = 70 $\frac{1}{2}$

Lyg af bourre de soie, Kilo 50 fr. Sw.
 skålp. 21 fr. 25, med 10 pr. omk. R:dr 10:
 30, betala tull R:dr 6: 32 per skålp. = = 62

Sidenband, kosta i Frankrike Kilo 100
 fr., således Sw. skålp. 42 fr. 50, med 10 pr.
 omkostn. R:dr 21: 12.

De betala i tull uti Sverige:

Sammetband, skålp. R:dr 5, gdr	=	23 $\frac{1}{4}$
Sidenband	=	10, = 46 $\frac{1}{2}$

Det torde vara tillräckligt, att hafwa fransiskt
 denna stilmad i tullavgifter. Man inser häraf, att
 de lägre beskattade warorna äro skadliga för våra
 fabriker; hwaremot de med högre tull, i anseende
 till dess enorma belopp, icke komma att rikta tull-
 kastan, utan smyghandlaren.

Genom alla anförda exempel, synes det oss wa-
 ra ådagalagd, att den nya tulltaxan icke allenast
 icke motsvarar de fordringar vår handel och nä-
 ringslivet billigtvis gdra sig af densamma, utan att
 de olägenheter som deraf för dem härfluta, äro en
 omedelbar följd af brist på en ledande grundsat. S.
 Vi kunna icke sluta denna uppsats, utan att hafwa
 uttalat vår öfvertygelse, att så länge vi fasthålla
 oss vid falska grundåsigter om ändamålet för vårt tullsy-
 stem, måste hvarje sträfvan efter en ledande prin-
 cip vara förgäfwes. I hvilken förlägenhet dessa
 grundåsigter satte 1823 års Bewillnings Utskott, kan
 hwar och en öfvertyga sig af de tryckta riksdags
 protocollerna. Denna förlägenhet blef ingalunda
 häfwen genom de allmänna discussionerna, utan
 twertom ännu mera inwecklad medelst ensidiga, ur
 ett missförstånd härflutande, anföranden af några
 medlemmar inom handels och fabriks klasserna, och
 därför kunde det icke undwiskas, att selswa riksdag-
 en upprätthållde en normal tull-förordning, hvilken
 måste blifwa skadlig för alla, samt icke tillfredsställa
 någon. Det wore därför obilligt, att af de seder-
 mera gjorda förändringarne fordra mera, än de,

med förbindelse att iakttaga grundåsigterna, förnåtte
 åstadkomma.

Bland dessa grundåsigter är den, att betydliga
 inkomster för statskassan kunna winnas genom höga
 tullavgifter, lika så falsk som förderlig. Emedan
 wi, i början af denna uppsats, ur allmänna prin-
 ciper, hafwa utwecklat det falska i denna åsigt, så
 wilja wi här söka söda våra yttranden med grun-
 der hvilka ligga oss mycket närmare, samt hoppas
 att de resultat vi framlägga, skola ursäkra ett
 återuppreparande af det förut anförda.

Vi yrka, att låga tullavgifter, och endast dessa,
 skola icke blott befria oss från alla de olägenheter
 vårt tullsystem hittills medbragt, utan och tillika
 förskaffa oss fördelar, dem wi hittills icke kändt. Ly
 sålunda

1. Måste statsinkomsterna förökas derigenom, att
 en större mängd waror än förut blifwa på tillä-
 lig väg införda.
2. Skola contraband, om icke helt och hållet, åtmin-
 stone till största delen förswinna, samt smyg-
 handlarnes winst komma statskassan till godo;
 hwarwid den wida betydligare fördelen, hvilken
 härfluter af en skyddad moralitet, alldeles icke är
 tagen i beräkning.
3. Kan vår tullstyrelse, då lurenträgeriet, i brist på
 winning, upphört, underhållas med wida mindre
 kostnad än för det närwarande.

Den första satsen tro wi oss redan förut hafwa
 styrkt, genom tillräckliga exempel *), och wilja der-
 före öfwergå till de begge sednare.

*) Då det att man icke må kunna förebrå oss, det wi ge-
 nom exempel tagne endast från England söka styrka vårt
 påstående, att låga tullavgifter öla warors konsumtion,
 samt äro för statskassan wida förnämligare än de höga,
 wilja wi uppgiwa några bewis äfwen från andra länder.

Öfre revolutionen delades Frankrike, i afseende å
 förbrukningen af salt, uti pays de la grande gabelle
 och pays redimés. De landskap som hörde till de för-
 ra, bulte dröga afgifter för saltet, och åtgången deraf
 uppgick ej högre än till 9 1:6:del; skålpund årligen på
 person, eller medeltal. Deremot hade de provinser som
 hörde till de sednare löpt sig sra från denna afgift,
 och här consumerades hwarje år ett medeltal af 18 skålp.
 på person (Necker, de l'administration des finances;
 tom. 2 p. 12). För att hindra smughandel med salt till
 pays de la grande gabelle, måste regeringen omgif-
 wa dem med trupper, och icke mindre än 3 a 4000 salt-
 lurenträgar blefwo årligen gripne, hvilka insattes i
 fångelser eller på galererna (Arthur Young, Travels
 in France, Vol. I. pag. 598).

De bewis wi böra lemna, hemta wi af den ta-
 bell Litt. A, som åtföljer Bewillnings Utskottets De-
 tänkfanden år 1823. Den är, i afseende å sina re-
 sultater, af så högt värde, att wi högeligen förundrat
 oss, det ingen af de talare, hwilka wid sista riks-
 dag yttrat sig öfwer detta ämne, fästat någon upp-
 märksamhet wid densamma. Utrymmet nekar oss att
 affskrifwa mera, än hvad som rör de ämnen, hwil-
 ka wi wilja bringa under granskning. Uppgifterna
 äro, med obetydliga förändringar, gjorda i run-
 da tal.

Uppgift på Tull=Intraderna och ut-
 gifterna deraf i och för tullverket,
 samt Statsverkets behållning för
 nedannämnde:

Uppbördn.					Utgif- terna.
År	1.	2.	3.	4.	5.
	Ink. emm Tull och Umgäld. m. upp- gäld.	Utgäend. Sjö-Tull o Umgäld m. Upp- gäld.	Tull för Einska Varor.	Confis- cat. Böter, Strand vrak, m. ll. Intrad.	Afkortn o. om- kostn med Bäk- medel.
1816	1,253,910	222,800	16,270	138,020	448,190
1817	1,092,140	243,840	14,080	118,620	476,600
1818	1,021,880	288,480	71,310	121,180	502,530
1819	1,526,500	256,540	56,520	175,940	488,130
1820	1,200,530	227,860	81,400	88,690	507,660
1821	1,255,550	216,600	59,290	38,710	479,460
	7,300,510	1,456,120	298,900	681,160	2,902,570
	Därför afgå de bland Upp- bördn icke upptagne Växmedel =				9,570
	Summa omkostnader				2,893,000

Främst böra wi fästa uppmärksamheten wid 4:de
 columnen, emedan den står i förbindelse med det

År 1813 betaltes i Frankrike för inöfvert socker 1
 franc 60 cent. tull på skåp. (livre). Detta land råp-
 nade då ännu en folk mängd af 42,000, och åtgången
 af socker uppgick ej högre än till 14 millioner skåp.,
 eller 1:3-dels skåp. på person. Wid freden år 1814
 blef afgiften nedsatt till mindre än 1:5-dels, eller till 30
 centim. på skåp., och ehuru Frankrikes befolkning, ge-
 nom afstråddandet af alla eröfrade länder, förminskades
 till 28 millioner, så war dock medeltalet af socker con-
 sumtionen åren 1814 och 1815 icke mindre än 44 millio-
 ner skåp., d. å. mer än 1 och ett halft skåp. på per-
 son, samt ndra 5 gånger större än under den höga tullen.

2:dra ofwansföre upptagne påståendet. Enligt denna
 column utgör beloppet af confiscationer, böter,
 strandvrak, o. s. w. inom de sex åren 1816—21,
 omkring = = = R:dr 681,000.

Den största delen här af wilja wi anta-
 ga såsom insluten genom confiserade
 waror, samt beräkna för de öfriga
 blott $\frac{1}{3}$, med = = = 227,000.

Då återstå deraf $\frac{2}{3}$, eller i rund summa 450,000,
 såsom inkomst för confiserade waror,
 under en tiderymd af 6 år, eller årligen = 75,000,
 en summa, hwilken, efter vår åsigt, är ganska rin-
 ga. Emellertid skola wi antaga den, såsom en på
 6-årig erfarenhet grundad norm, huru stora förlu-
 ster smygghandlare för året gödra. Det är naturligt,
 att äfwen dessa på sin sida hafwa en af erfarenhe-
 ten bestyrkt regel, uppgjord efter det förhållande i
 hwilket deras årliga förlust står till deras winst. I
 fall denna regel wore känd, skulle man lätt kunna
 noga beräkna den förlust staten lider genom smyg-
 handel; men då denna swärligen kan blifwa bekant,
 måste wi på annan wäg söka någon kunskap här om.
 Det är i närliggande länder ingen hemlighet, att
 afurance-premierna för contraband som i Sverige
 skola insnyggas, utgöra 12 procent af warans vär-
 de *). Men en premie af 12 procent, beror af den
 till wißhet gränsande sannolikheten, att lurenregas-
 ren ertappas endast en gång utaf tio smygghandels
 företag; ty om detta inträffade oftare, så wore pre-
 mierna för ringa, och han skulle göra förluster der-

Wi emne oss hafwa läst, uti Rikets der Bör-
 senhalls förskilbet är, en Preussisk förordning, en-
 ligt hwilken widerhörande uti de af Sachsen till Preussen
 afsträdde samt i de intill Sachsen gränsande landskaperna,
 skulle waka deröfwer, att åtgången af salt årligen
 uppgick till 12 skåp. å person! En sådan förordning
 wore högst besynnerlig, om man icke wiste, att Preuss-
 siska regeringen förbehållit sig ensam rättigheten att till-
 werka och idrisåla salt, och att dess pris är des fördudda
 productions kostnad. Då Sachsen afsträdde de betydliga
 saltwerken wid Rosen, hade det utaf Preussen förbehållit
 sig stt årliga behof af salt, emot eridgående af fabriks-
 tions wärdet. Men af detta salt blir åter en stor del
 insmuala i uti de närbelägna Preussiska provincerna, och
 regeringen har deröfver, till afwärfjande af detta onda,
 befalt, att hwarje person skall årligen konsumera 12
 skåp. af det dyrare Preussiska saltet.

*) Smygghandeln är så wäl organiserad, att om man, å
 wiza utländska platser, utom warans pris betalar 12
 procent deraf, erhåller man densamma afsemd på an-
 wist ort inom Sverige.

wid. Med temlig bestämdhet kan man således antaga, att om medeltalet af årligen confiskerade waror uppgår till 75,000 R:dr, utgör detta endast en 10:del af för året infördt contraband; och då afseende afwen bår hafwas på kostnaderna wid denna handel, så kan man antaga, att om årsbeloppet af insmygda waror wore endast 750,000 R:dr, skulle rörelsen längesedan hafwa upphört, af brist på uppmuntrande winst. Fortfar den i alla handelser, så måste det lurenregade uppgå till en vida högre summa; emedan endast hwad som öfversigtig 750,000 R:dr lemnar behållning, ty wid detta belopp äro blott omkostnader och risko betäckte. Wi wilja antaga att det är en måttlig summa, hwaraf den egentliga winsten drages, samt att det, i stället för 750,000 R:dr, årligen införes contraband för 1,000,000. Denna sidsa består naturligtwis utaf artiklar, som äro antingen till införsel alldeles förbjudna eller ock belagde med hög tull, och fastän wi under loppet af denna undersökning hafwa wisat, huru bland dessa sednare flera äro beskattade till 70, 60 och 50 procent, wilja wi icke taga denna afgift, utän endast den lägre om 25 procent under betraktande. Med en tull af detta belopp, skulle waror för 1,000,000 årligen inbringa i stats-

Kassan	=	=	=	250,000 R:dr.
confiscationerna wid detta wårde, lemnar				75,000

således blir statskassans årliga förlust 175,000 R:dr. Räkna man här till statens kostnader, för att kunna göra ett årligt beslag för 75,000 R:dr, så blir det icke swårt att inse, hwem som förlorar på detta system.

Denna sidsa anmärkning lemnar oss bewis för vårt tredje påstående, att omkostnaderna för tullförvaltningen måste blifwa betydligt ringare, wid lägre tullavgifter; och afwen härwid är den ofwan meddelade tabellen gansta wiktig för oss.

(Slut e. a. g.)

Fiskmäsen och Gåddan,
Fabel.

En Gådda stod i wattungbyn,
Hon hänryckt skådade mot Slyn:
"O! den som fick deroppe wara,
Bland dessa stjernor ljusa, klara!"

"O! den som fick ur bölja blå
Till wida ryndens lufthaf gå,
Fick sig i lufsets strålar bölja,
Med soln på hennes bana följa!"

En Fiskmäse hörer dessa ord,
Der mellan himmel, haf och jord
På lufsbewakning fring han filar;
Straxt till fru Gådda fram han ilar.

"Min fru," han sade, "med förlof
Ni önskar er ett bättre hof,
Än böljornas commerce på hafwet,
Och detta falla, salta quafwet."

"Jag tror mig temligen bekant
Med allt hwad himmelen har grannt,
Och det Ers Herrlighet charmerar,
Jag flux för soln er presenterar."

Wår gådda spratt af lust och fröjd,
Sig tänkte re'n två mil i höjd.
"Men huru fara wi," hon sade?
Ät om som ni, man wingar hade!"

"Den saken hjälpa wi på stund,
War god, sig in här i min mund,
Med stjerten först och hufwut sedan." —
Sagot och i gapet står hon redan.

Hur nöjdt och gladt hon ser sig om. —
Iu högre dock mot soln hon kom,
Iu närmare sin stora lycka,
Dess mera bdrjar lusten trycka.

Ej dag, ej himmel mer hon ser,
I mäsens swalg hon sjunker ner. —
Hwad sedan skedde med wår sköna,
Ej man af fabeln kan röna.

För den som har min saga läst,
På källarn tror jag det är bäst,
Som sens moral på denna siften,
Att ta en liten snaps wid disken.

Stockholm,
Tryckt hos E. F. Bennström.

R o m e t e n.

N:o 44.

Örtdagen den 3 Juni 1826.

Juriles Nyheter.

Stockholm. Hennes Majst Drottningen säges erna utflytta till Haga, der Hennes Majst lärer komma att uppehålla sig så länge lågret å Ladugårdsgården påstår.

3 går inrykte en del af de corpsen, som skola utgöra lågret å Ladugårdsgården. Inmarchen fortsattes i dag, och i morgon skall hela lågret vara förmeradt. Det tros att, om väderleken det tillåter, revue söndagsaftonen skall hållas å Ladugårdsgården, hwilken hela Kongl. Familjen torde komma att öfverwara.

Om föreslagna och till nästa Riksdag hwi-
tande Grundlagsförändringar.

Om tiden till rikens ständers återförsamlande icke mera är så fjerran, har man trott det icke wara utan intresse eller utan gagn, att taga en öfverfigt af de förändringar i Grundlagarne, dem Constitutions Utskottet, wid sidsförslutne riksdag föreslagit och öfwer hwilka ständerna, wid den nästkommande, skola besluta, och att med några korta anmärkningar öfwer dessa förslag, wid dem söka närmare fästa läsarens uppmärksamhet. Vi wilja nu göra öfverian med

1. Tryckfrihets Förordningen.

De i denna lag af Constitutions Utskottet föreslagna ändringar äro följande:

1) Uti ingreßen till Tryckfrihetslagen: "att med Tryckfrihet bör förstås hwarje Swensk Mans rättighet, att, utan några af den offentliga Magien i

förwäg lagde (af Tryckfrihetslagen ej före-
skrifne) hinder, utgifwa skrifter; att sedermera en-
dast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras
innehåll ic." (Const. Utskott. Mem. N:o 26 s. 149).

2) Af 1 §. 4 Mom.: "Öfwer denna anmälan
— att utgifwa dagblad och periodiska skrifter — må
stämman, genast kostnadsfritt, undfå ett utdrag af
HofCancellers Expeditionens Diarium; öfverdes, i
händelse tillståndsbewis eller motiveradt affslag icke
warder utfärdadt, för utgifware i hufvudstaden inom
14 och i orterna inom 30 dagar från anmälnings-
dagen, stämman uti HofCancellers Expeditionen,
förete Diarii-utdraget och öwägerligen, öfwenledes
kostnadsfritt, erhålla påskrift derom: Öfwerdes en
sådan anteckning å nämnda utdrag skall gälla, i be-
wisets ställe, till full kraft och werkan. Om till-
ståndsbewisets eller i annat fall, diarii utdraget icke
begagnas inom sex månader, hwarje till trettio da-
gar räknad, från det förres utfärdande eller det sed-
nares påtecknande, må utgifnings rättigheten anses
hafwa för den gången upphört." (Const. Utsk. Mem.
N:o 9 s. 74.)

3) Af 1 §. 7 Mom.: "— — — Utgifware af
Dagblad och Periodiska Skrifter ware alltid, i afse-
ende på answaret, utom hwar de, i 4 Mom. 2 §.
omförmälda allmänna Ämbets Handlingar beträffar,
ansedde såsom Författare" ic., samt med anledning
deras, i 2 §. 4 Mom. efter orden: "alla Ämbets-
och Tjenstemäns Relationer, Memorialer och Ämbets-
bref," ett tillägg: "samt Rungbrefver." (Const. Utsk.
Mom. N:o 31 s. 237.)

4) Af 2 §. 4 Mom. "Att sådant, som rör
styggheter, eller högiligen lärar huggsamheten, eller
innehåller hädelset emot Gud, eller lastliga uttryck

om Rikets warande Sverhet, eller hwad i afseende på personer, hwilka ett mål egentligen beträffar, kunde i sådana handlingar hafwa inslutit, otidigt, ansidligt eller förklenligt, icke må uti dem genom trycket utgifwas, utan så wida, hwad sistnämnde fall angår, återopandets skulle af Domaren, som sids i målet dömt, pröfwat nödwändigt, till upplösning och styrkande af selswa hufwudsaken. Den häremot bryter, böte 33 R:dr 16 st." (Const. Utst. Mem. N:o 57 s. 247.)

5) Att 4 §. 8 Mom.: "Anser Hofcancelleren ett Dagblad — — — frandeles kunna utgifwa," alldeles måtte upphäwas samt ur Tryckfrihetslagen uteslutas. (Const. Utst. Mem. N:o 10 s. 76.)

6) Att i 5 §. 8 Mom. orden: "men i alla fall — — — insändas," och hela 9 Mom. "Wid Undermått pröfwe — — — till HofRätten insändas," äfwenledes bör uteslutas (Const. Utst. Mem. N:o 17 s. 100.)

Affigten med den 1) föreslagna ändringen är allenast, att bereda full likställighet mellan ingresen till Tryckfrihetslagen och orden i Regeringsformens 86 §., hwarföre och Constitutions Utskottet ansett, att de ord, som, å förra stället måste tilläggas, böra clauderas och med serskild stil utmärkas, såsom icke egentligen tillhörande Regeringsformen. Detta är således endast en föreslagen redactions förändring, äfstande mera beständighet, och wist icke owiktig, så till wida som den återupptager den af Regeringsformen gifna försäkran, att en Swenskt medborgare kan tilltalas för hwad han i skrift yttrat "endast" inför laga domstol, der ordentligt förswar är honom nödligt.

2) Ordalydelsen af 1 §. 4 Mom. i nu gällande Tryckfrihets Förordning är denna: "Utgifware af Dagblad och Periodiska skrifter annåle sig, jemte titeln och tryckningsorten, hos Hofcancelleren, som äger, att, så wida skanden ej för nesligt brott blifwit dömd eller förklarad owärdig föra andras talan, meddela bewis att intet hinder emot skriftens utgifwande förekommer." Då alltså ingen föreskrift warit gifwen huru detta bewis skulle affattas, hafwa alla sådana hittills utgifna haft den ungefärliga formen af en tillstånds resolution; och då ingen praescriptionstid warit bestånd inom hwilken ett erhållet tillstånds bewis för dagblads utgifwande bör begagnas, hade först inträffat, att sådana bewis uttagits

på en gång för flere tidningar, att, i fall den ena werkligen utgifna skulle blifwa indragen, redan wara tillreds att låta en annan tråda i dess ställe; till hånmande hwaraf wederbörande sedermera företagit sig, att i tillstånds bewiset utsätta den tid inom hwilken det borde begagnas, för att kunna anses gällande. När nu förra fallet beredde den oformlighet, att ett sådant bewis innehar utseende af ett i förwäg lagdt hinder, eller att utgifwandet af skrift i en wisa form, af styrande magtens godtsinnande skulle kunna bero, hwilket är i uppenbar stridighet med den i 86 §. R. F. klart uttryckta mening; och i sednare fallet misbruket blifwit motadt, endast genom en åtgärd som, ända till dess att rikens ständer, i laga ordning, derom beslutat, icke med Grundlagen warit sverensstämmande, har Constitutions Utskottet, efter gifwen anledning af f. d. Jusitiae Ombudsmannen Friherre Mannerheim, föreslagit anförda redactions förändring af ofwannämnde moment. Och till att förekomma det utgifningsbewiset ej måtte tåga form af resolution, och icke allt för länge fördröjas, är det föreskrifwit, att annålarne genast måtte, medelst ett diarii utdrag, så styckt att han wederbörligen gifwit tillkänna det han ämnat utgifwa en periodisk skrift. Men då i Hofcancellerens Expeditionen icke genast kan wara bekant, om en sådan annålar, genom laga dom, förlorat rättigheten att föra andras talan — det enda hinder grundlagen fastställer, för rättigheten att utgifwa dagblad — war det nödigt, att efter någon tid, sänna diarii bewis åter företeddes, för att blifwa påteknadt, att intet laga hinder förekommit, mot utbrandet af annålarens affigt. I den föreslagna ändringen påbjudes alltså icke någon onödig omgång, utan endast hwad erforderligt är, att betrygga allas rätt.

3) Härmed äfytas blott att skydda en dagblads utgifware, hwilken ensam är ansvarig för hwad i hans tidning införes, mot möjligheten att dragas för domstol och åläggas böter för hwad han ej bruktit eller för en gerning, den han icke gerna kunnat underlåta, då publice auctoriteter hafwa rätt, att i wisa tidningar så fina kongreler införda, och naturligtwis ingen tror sig tillståndigt att wågra införandet af hwad en tjensteman, å embetes wagnar, har att annåla. Inträffade fall hafwa werkligen bewisat, att denna föreslagna ändring är angelägen.

4) Hela den här föreslagna ändringen affier endast winnandet af mera enhet mellan stadgandet i

dena period och de öfriga inom momentet. Såsom perioden nu lyder, äro dessa brott förbjudne "wid wite af 33 R. dr 16 §."

5) Det är bekant, huruledes genom ett af ständerna, under riksdagen 1812 i Örebro, widtaget beslut, 8 Mom. i 4 §. af Tryckfrihetslagen tillkommit, enligt hwilket utgifware af periodiska skrifter blifwit ställda utom lagen och fullkomligen under godtyckhet. När nu detta är i högsta grad stridigt med 86 §. R. F. har Constitutions Utskottet föreslagit ett fullkomligt upphäfwande af detta tillägg, på de uppgifna stäl, att "efter sannolik förmodan, detta, icke i wanlig constitutionel ordning stiftade, men wid en och samma riksdag både proponerade och antagna lagrum, egentligen åsyftat en provisorisk, af tillfälliga omständigheter påkallad försorgning; att vidare, dagbladets eller tidskriftens egenkap af allmänt wärdig, personligen förnärmande eller fortsatt snåblig, lärer swärligen kunna med någon säkerhet bestämmas, och åtminstone blifwa underkastad skiljagliga åsigter och omdömen; att ändligen, en sådan indragningsrätt, om än utöfwad med upplyst tålsamhet och omskränkt af agtningen för allmänna tänkesättet, likwäl måste i följderna leda derhån, att utgifwaren kännes skyldig till ansvar för obewista förbytelse och tyndetst beröfwas icke blott en synlig, under mödor och bekymmer förwärfwad egendom, utan möjligen äfwen den ännu dyrbarare, sin medborgerliga heder."

Churu i dessa ord, med lika mycken öfvertygande kraft som fullständighet, det hufwudsakligaste blifwit uttalandt, som emot det sednare tillkomna inskränkande tillägget i Tryckfrihetslagen är att säga, skiljande sig dock Herr Doctorer Thyselius och Wallin, så till wida, från pluralitetens i Utskottet beslutna skrifwelse, att de önskade icke ett fullkomligt upphäfwande af det tillkomna momentet, utan blott en modification af detsamma, så att allt "hwad godtyckligt är måtte undanröddas," och förenade sig högw. Presteståndet med desse herrars mening, ända dertill att återremittera Utskottets memorial, med fordran att momentet skulle bibehållas, men modifieras; hwarmed likwäl Utskottet, då de trenne andra ständerne resan, till grundlagsenlig behandling, godkändt förslaget, icke kunde sig befatta. Nu är det å ena sidan önekligt, att så länge något skall bibehållas af detta 4 §. 8 mom. är och blir det omöjligt, att på något sätt så modifiera detsamma, att det icke i alla fall skall strida emot den i 86 §. R. F. hwarje Swenssk

medborgare försäkrade yttrande rätt, samt att äfwen i detta fall den gamle Polska palatinen Lecziński's bekanta yttrande: malo periculosam libertatem quam tutum servitium, till alla delar är tillämpligt, och att alltså den åtgärd Constitutions Utskottet tillgripit: att föreslå upphäfwandet af en icke grundlagsenligt tillkommen utwärt på Constitutionen, war den enda rigtiga; men å andra sidan, då för det fullkomliga uteslutandet af tillägget, det kan wara fara wärdt, att den endragt i beslut icke står att winna, hwilken R. F. i sin 81 §. påbjuder såsom omwilkorlig, om ett ändrings förslag skall gå igenom, hade det kanske warit önskeligare, att en modification af momentet blifwit widtagen, så att man icke må utsättas för att förlora allt, derigenom att man på en gång welat winna allt.

Såsom hithörande må följande ansökas. Constitutions Utskottet hade funnit utaf protocollen öfwer Kammarärenderna, huru wid tidningars indragning den praxis ägt rum, att Justitiae Cancelleren blifwit uppkallad i statsrådet och der till protocollat afgifwit sitt utlåtande, om ett dagblad borde vidare fortfattas eller icke. Utskottet föreslog derför hos rikens ständer, att med en underdånig anmälan fastsätta konungens uppmärksamhet derpå, att, då frågan om tidningars indragande icke är ett sådant fall, i hwilket, enligt 26 §. R. F. Justitiae Cancelleren hör, med rådgifware ansvarighet, rådslagen öfwerwara, denne embetsman är wid behandlandet af denna fråga att anse endast såsom en statsrådet underordnad auctoritet, hwilken följagligen blott äger att, sedan Hof Cancellereus berättelse om indragningen af ett dagblad, jemte stälén härtil, blifwit honom meddelade, deröfwer sitt skriftliga yttrande afgifwa. (Const. Utst. Mem. No 31 s. 177). Och det skall Utskottet uppgifwit till sitt förslag, nemligen att "beredandet af erforderlig kraft åt Grundlagens garanti för yttrande friheten, i förening med det stora wilkoret för dess rätta bruk: sanning och moderation, skulle tryggast uppnås genom offentligheten af motiven för indragnings åtgärden och deraf verkad önskelig warsamhet hos den bewakande och de bewakande," tyckes således förutsätta, att äfwen Constitutions Utskottet hyst den åsigten, att endast yttranden till statsrådets protocoll, men icke af andra auctoriteter eller i statsrådet konungen föredragna handlingar kunna till utlösen förnekas och undandragas publicitet.

6) Med detta föreslagna stadgande åsyftas en

dast undanröddjandet af en öfverslöddig och onyttig omfångning i Tryckfrihets Förordningen.

Det synes alltså, att af dessa föreslagna ändringar af Tryckfrihetslagen, är det endast 5) och kanske 2) som kan föranleda någon olikhet i meningarne om dess nödvändighet, hwaremot de öfriga, såsom endast warande redactions förbättringar af alla, utan motsägelse, torde bifallas.

Recension.

Antonius och Cleopatra. Skådespel af William Shakespeare. Öfversättning af Joh. Henr. Thomander. Stockholm, hos Scheutz, 1825. 246 sid. 8:o.

Hr Thomander fortgår raskt på den bana han så tvärligt beträddt, och fortsar att skaffa sig anspråk på sina landsmans varmaste täcksägelse, medelst öfversittandet på vårt modersmål af den beundransvärde Engellske dramaturgens oöddliga mästerwerk. Men då Hr Thomander hittills begäfwat oss med försvenskningsar af Shakespeares idylliskt-romantiska lustspel, framträder han nu här med ett af hans sorgespel. Om än detta icke är ett ibland hans mest betydande, och icke har den allas känslöförmåga öfversväldigande förtäflighet, som utmärker Hamlet, Julius Caesar, Konung Lear, Romeo och Julie, Othello och Macbeth, då dess ämne, den tredelade världens förening under ett öfverhufvud, war nästan för widsträckt och mångsaldigt för den dramatiska behandlingen, så bär det dock omistänneliga spår af sin store upphöfsmans snille, hwilket föreslöd att besegra alla swärigheter. Träffande säger A. W. Schlegel: det framställer Hercules i Omphales måt, öfverslyttad från fabelperioden in i den historiska och i den romerska costumen. Alldeles måsterligen och med lika fullständighet som objectivitet är Cleopatra tecknad, till hela sitt österländskt stolta, wällustiga, wankelmödiga och listiga qwinnowäsende. Äfwen Antonius utwecklar fullkomligt sin glänsande, men swaga character. Deremot äro Lepidus och Octavianus mera flygtigt contourerade, likwäl med så stora drag, att man tycker dem tagna ur historien och för oss framtröskade i lefwande handling. Det tragiska i hela stycket uppvinner egentligen af att se Antoni smärta öfwer att finna sig bedragen af den, för hwilken han uppoffrat allt, och berunder dock twelk om han skall tro

hwad han har för sina ögon, och detta tragiska är utan suadaktig stonung och utan öfwerdrift ansett.

Samma utmärkte talent att uppfatta och uttrycka och lefwande återgifwa ett fremmande poetiskt werk, som så rättwist fåstat allmänhetens bifall wid Hr Thomanders tolkningar, återfinner läsaren i öfver synnerliga nöje äfwen här. Deremot måste han klaga, att den rikedom på tryckfel, hwilken i uppgifvan af första stycket bland dessa Hr Thomanders öfversättningar anmärktes, med hwarje piec framkommit, ansentligen förökadt sig, och i stort wårt till en stor skatt.

Imitation efter Anakreon.

Hwad hårda ord af flickans mund:
"Anakreon! du gubbe blifwit.
Din hjesa är en skblad lund,
På kinden Venus runor skrifwit.
Fly spegelns blick, den sårar blott."
Håll onda flicka! — mig den gläder;
Ty han mig säger att jag fått
Ett heders rum bland Bacchi fäder.

Om än jag war ej en pedant,
När det har gått att älska, dricka.
Mitt hår har Cloris fått till pant;
Ej skäms jag derför goda flicka...
"Men tag calott"... Ah, prata tof. —
Mej hellre murgrön fring min tinning;
I lif och död är Bacchi of
Min enda tröst och sanna winning!
N. G. A.

Rättelser:

N:o 43, sid. 3 sp. 1 not. r. 3, st. 42,000,
l. 42,000,000. — Sid. 4 sp. 2 r. 7 nedifrån, st.
kan röna, l. kan få röna.

Stockholm,
Tryckt hos E. F. Wennström.

R O M E T E N.

N:o 45.

Onsdagen den 7 Juni 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Redan förut har i denna tidning blifwit omnämndt, att wisa härslådes warande Ledamöter af Boktryckerie-Societeten beslutat ett bidrag till Grefernas undersidd. Sedan detta bidrag, i hvilket endast en enda här bosatt Societetens ledamot nekade att deltaga, nu blifwit insamladt, har det i går af Societetens förste medlem, Hr Sgl. Boktryckaren Fougt och Societetens Notarie blifwit aflemnadt i Hr Magister Wiborgs Boklåda, till ett belopp af 174 R:dr 32 fl. B:co jemte förbindelse, att årligen, så länge kriget emot Turkarne forefar, ett ungefärligen lika stort bidrag eller 173 R:dr B:co från samma händer skall aflemnas, likwål med uttryckligt förbehåll: att dessa penningar, enligt gifvarnes afsigt och det i uppmaningen nämnda föremålet måtte användas till Grefernas undersidd och icke till oäpelig förskingring under någon slags förewändning, såsom för inköp af kanoner eller amunition, m. m.

Sällskapet Grefernas Wänner hade följande gårdag sitt andra sammanträde. Härwid justerades först protocollet för den 24 Maj, samt derefter twenne protocoll hållne inom Sällskapet's direction. Af dessa sednare upplystes, att det bekanta contractet om kanoner från Åkers bruk för Egyptisk råkning, war, emot 6000 R:dr Banko för sjelfwa kanonerna och 4000 R:dr s. m. för contractets frångående, transporteradt på directionen. Då denna, äfwen sedan den sistnämnde summans betalning blöddes af en enskildt ledamot, icke kunde, utan

sällskapet's hörande, besluta sig till handeln, hade sällskapet blifwit sammankalladt. Resultatet af nämnde öfwerläggningar war: att sällskapet, med bibehållande af en enda Comitité, förwaltar de inslutna medlemmen genom twenne kasor: för öfwerfändning af contanta medel, eller af krigsförnödenheter. De som bestämt sig för dessa sednare, skola sådant uppgifwa, och wid alla här-efter lemnade bidrag tillkännagifwas ett af dessa twenne ändamål. — Derefter upplästes förslag till regler för directionen. Dessa innefattades i 5 §, samt antogs med småre modificationer. Medlemmarnes antal i directionen blifwa här-efter 20. De begge Ordförande, samt fyra Embetsmän bibehållas såsom förut.

Wördsam Annålan.

(Ingånd)

Notices sur la littérature et les beaux arts de Svède, par Marianne d'Ehrenström. Stockholm, de l'imprimerie d'Eckstein, 1826; sid. 157, 79 och 111, 8:.

Wära samtida erinna sig säkerligen ännu det allmänna och listiga intryck, hvilket Fru von Staëls arbete De l'Allemagne gjorde redan wid sitt första uppträde. Att se en betydande nations andeliga lif utaf ett så snillrikt fruntimmer bedundt och

vi; fattede efter det rätta värde, väckte, oaktadt den lätt retliga, men snart öfvergående ömtålighe-
 ren hos författarinnans egna landsmän, bland al-
 la bildade folkslag den odelade önskan, att finna sin
 egen litteratur en lika ära wedersfaren. Till och
 med Engelsmännerna aflade sin gamla afwoghet es-
 mot "Blåstrumporna" * , och dellogo i samma
 tänkesätt. Men det Swenska seltet har ädret förbrun-
 nat den lyktan, att, framför alla andra, se sin häf-
 tiga längtan uppfylld. Vi äro de första, hvilka kun-
 na berömma oss att uti Notices sur la Littérature et
 les Beaux Arts en l'ÿède, af Fru Ehrenström,
 äga ett värdigt födslycke till den bekanta boken af
 ofwannämde snillrika fruntimmer, ehuru vår förfat-
 tarinna, uti sitt företal mycket blygsamt angifwer,
 att hon haft för ändamål endast en ledtråd eller lit-
 terair wägwisare för utländningar. Hon är blott
 till födseln en fremling i vårt land, deremot genom
 ett långvarigt wifande bland oss, genom familjeband
 och tänkesätt en Swenska; men härigenom winna wi,
 uti nu förevarande fall, en betydlig öfwerwigt öf-
 wer Tyfkarne, emedan denna talent så till sägande
 under våra ögon utbildat sig till nationalitet. Vårt
 litteraira lif är icke, såsom Tyfkarne, i förbiflykten
 uppfattadt af en resande utländska, och för läsare
 utarbetadt i reswagnen, utan dess framställning är
 frukten utaf ett mångårigt och diupträngande studium
 af våra snillewerk, hvilket hos författarinnan,
 såsom ordspråket lyder, trängde genom merg och
 ben **, samt af ett dagligt närmare umgänge med
 heroerna i vår litteratur, så oundbärligt för upp-
 fattandet af den caracteristiska egenheten hos hwarje
 skriftställare. Derföre behöfwer fru Ehrenström
 också ej frukta, att det kunde wedersfaras henne,
 hwad som inträffade med den snillrika Fransyskan,
 om hwilken afunden påstått, att en berömd Tyf-
 lär, sistare af en ny skola, skulle hafwa dicerat för
 henne bokens innehåll. Nej! I fall och vår förfat-
 tarinna icke wetat slöddra sig emot ett sådant tillmä-
 le, genom den affly hon öfwerallt wisar för nya sko-
 lor, så skulle likwäl det mest xphosphorescenta *** finne

*) Blue-Stocking: det wänliga uttrycket för samme sa-
 vante. Se: Johnson's Dictionary, den äldre större
 upplagan; ord. Stocking

**) In succum et sanguinem.

***) Vi anse äddis att härskades erinra, det wi be-
 gagna ordet i dess wäneratagiska bemärkelse, tywarell
 det betecknar en utmärkande egenkap hos ädelstenar.

nödgas medgifwa, att ingen mannlj hand, och ännu
 mindre något manligt hufwud, haft del i en sådan
 ex ungue — — härflytande bok. Genom hela wer-
 ket herskar en uthållande inspiration och förtjusning,
 hwartill en man sällan förmår uppsvinga sig, och
 för hwilken, enligt forsynta forskares påstående,
 endast wisa qwinnor i forntiden hade förmåga. De
 första 157 sidorna af denna bok, hvilka omfatta be-
 la vår litteratur, ifrån de hedniska stalderna, intill
 författaren af Babels torn, norr och söderut,
 lemna en så fullkomlig och kraftfull dithyramb öf-
 wer densamma, att wi trotsa den läsare, som icke
 med wäld blir borttryckt i förtjusningens ström, och
 med fulla lungor inslämmer i ett jublande Ewan,
 Ewoe, samt Jo Bacche!!

Då wi på oss sjelfwa erfarit den magiska kraft
 hwarmed författarinnan rycker allting med sig, wita
 wi försöka huruvida wi kunna tolka en henne icke
 alldeles öwärdig erkänsla derigenom, att wi lemna
 en redogörelse om innehållet af hennes bok. Wår
 affigt är ej, att, såsom lågtänkta critici och recens-
 senter plåga, genom det critiska mikroskopet med stö-
 deglädje uppsöka ett födselmärke på ett skönt ansikte
 eller några fräcknar på en skön qwintlig näsa; utan,
 wärdige den korybant-hånrydning, hwartill författa-
 rinnan uppiagat oss, wita wi sträfwa att till sann
 inspiration bringa dem af våra läsare, som möjligen
 kunna lida af någon tröghet i detta hänseende. Och
 wi behöfwa härvid endast fasta uppmärksamheten på
 de många utomordentligt sköna ställena i arbetet.

Huru herrlig är ej den framställning, som bdr-
 jar, med orden:

On vous reconnoît, Franzen! och slutar med
 den idylliska anedoten om spegeln (sid. 83, 88).

Hwilken sublinité i teckningen (sid. 90):

Wallin parait! C'est le prophète du seigneur,
 c'est l'envoyé du ciel! — Huru kan det numera ens
 blifwa fråga om Milton och Klopstock, då man
 läser den måtning vår författarinna härskades gör
 om Yttersta Domen, afspjglad i denne talar-
 miner! Hären måste resa sig på läsarens hufwud,
 och han känna sitt hjerta sammanpräskadt, wid ut-
 trycket:

On croit entendre eclater la foudre, on croit
 voir l'ange exterminateur *).

*) Swem skulle hafwa trott, att författarinnan ägde por-
 trakt af den Egp. tilfa mordengeln? Och att detta tillhö-
 re en bispe?!

Men friare slår åter pulsen wid det Allegro, som tecknar denne man, sedan han slungat sin bannstråle (Anathème):

Comme un sourire céleste anime sa figure.

De ewiga swafvel-lågorna med den syndaren, som icke redan i tankarne känner sig på bättringens väg, samt

enlevé aux tenébres de l'erreur!!!

Huru majestätiskt klingar deremot icke (sid 94)

Je te salue, o Teguér!

och huru karakteristiskt skönt, att låta denne stalds snille uppflyga ur en crater!! Hvem skulle ej, med författarinnan, vilja warda barn på nytt, för att af denna fromma biskop blifwa upptagen inom den kristna församlingen (sid. 95) — Och hvem wille icke under hela sin lefnad owarstadna wid denna fyrbål, omgifwen af rosor och liljor, för att wid lins beskåda lifwets klippor och förnen, och sålunda kunna undwika dem!

Innan wi skilja oss från alla dessa sköna och förtjusande partier, böra wi lemna ett prof af författarinnans förmåga att uttrycka elegiska känslor. Orden sid. 106:

Quel est cet echo aérien, ce charme invisible qui rappelle a mon ame mille souvenirs chers, etc. hwilka i författarinnans bröst framlockat minnet af en ungdomsöfn, af "Selmar", öfwerträfsa allt hwad oss återstår af Sappho och Corinna. Den lifwisa melancholie, i hwilken författar. försänktes wid detta namn, återkallar hos henne hågkomsten af en älsklings första staldbesök, och tillika med dem den sköna tid hon/wid hans sida tillbragte utmed stränderna af Peene. Hon wet ganska wäl, att denna man sedan dessa dagar mögnat till hög rang inom wetenskapen och konsten, samt intager en utmärkt plats ibland Lyflands stald och tänkare; men hon hyser tillika det tyfta förtroendet till sina gamla landsmän, att de alltid skola låta Hr v. Brinkmans rykte, såsom egnadt en för dem får medborgare, strålande fram'ysa.

Huru spälligt hon begagnar hwarje omständighet att förhöja en stor mans ära, derom wilja wi, bland flera prof, anföra endast ett, den mästergigen berättade episoden om Bellman och hans Aspasia, sid 41. Hvem kan, efter ett sådant exempel, wisa om denna sångares stora wälde öfwer människosinnet? Mythen om Drypens och alla dansande stenor, är i bredd härmed en tom barnsaga.

Wi kunna icke nog beprisa vår författarinnas milda lynne, hwilket icke swiker henne, äfwen der hennes affky för nya stolor kunde göra en motsats förlätlig. Herr Atterbom har förwärfwat sig ett namn såsom "anhängare" af Nya Skolan (sid. 103); — hwad kan man således wänta af honom för staldkonsten? Likwäl öfweraskar författ. oss genom det tillfälle hon begagnar, att upphöja honom wid loffsången öfwer en asliden. Wätte"orden: pleurez . . . pleurez long-tems! vos larmes couleront doucement, göra samma intryck på Hr Atterbom, som på oss; och wätte han med alswar öfwergefwä den Nya Skolans oämnna figar, samt åter intråda på den Gamlas breda och slakta!

Så mild vår författ. är, så rättwis är hon också, då hon, såsom en annan Portia, sitter till doms öfwer en Chylock; — mannen är nemligen lika så blodtörstig emot vår litterära ära, som denne efter Antonii blod. Ehuru wi ej wilja neka en wiß förkärlek hos oss för Hr Hammarstedt, måste wi dock erkänna billigheten af författarinnans wrede, och medgifwa att denne man sjelf beredt sig sitt öde. Hwarföre fasthänger han ännu alltid med en otrolig egensinnighet wid de gamla, wid Greker och Romare, wid Dante, Shakespeare och deras lifkar? Hwarföre enwisas han härwid, att anse Johnson och Lessing såsom mönster för critiken, och hwarföre kan han ej ideslita sig från dessa människors wanart och hårdhet, att med all frimodighet uttala, hwad han anser wara sannit? Och hwarföre är han så opolitisk, att säga detta åt utländningar, isynnerhet åt Lyflarne, då det, wid deras lätt-trogenhet, och deras ringa kunskap om de nordiska, sål des äfwen om wåre språk, wore äddeles lifgiltigt, om man berättade dem raka motsatsen! Wi drästa att författarinnans ord wätte göra behörigt intryck på honom, och wi råda honom att öfwergefwä sin gamla syndabock, nemligen sätaren och boktryckaren, på hwilka han sluter alla sina misstag, samt i afsende på "exercitades," isy n rehet hwad som gäller vår äldre litteratur, taga vår författ. till ett priswardt mönster. Om wi engång lemnit oss att gifwa goda råd, så böra wi taga de dygder i betraktande, dem författ. sid. 112, wet att berömma hos Hr Hammarstedt, — och förslå honom att endast söka sina pligter såsom "on mari et bon père, samt försala den såfångare skriftställare-äran, samt den ännu såfångare, att mot-

arbete ett raffineradt barbari i vetenskap och konst; men att likväl, innan verkställandet, af detta beslut, och såsom ett försonings-offer åt författarinnan, öfversätta denna uppsats på Tyska, för en journal i Leipzig eller Dresden!

Utrymmet i detta blad ålägger oss, att, för denna gång, inskränka vår Anmälan till första afdelningen af boken, innefattande vår litteratur. Vi kunna likväl icke sluta densamma, utan att fästa uppmärksamheten wid en af författ. märkvärdigaste characters teckningar. Det är bekant, att hon ibland oss framleswat sina yngre år, inom cirkeln af ett högst lysande hof, och sielf söker hon, så ofta det blir henne möjligt i denna bok, att inför sig och sina läsare återkalla minnet af dessa dagar. Men det har också ej undfallit hennes manliga själ, att de, oakadt all sin glans, utgjorde en politiskt ofri tid. Hon framställer och berföre med nöje en man som ofta stridit för friheten. Hon förtienar äfwen mycket tacksamhet, för det hon omtalar icke allenast hans bemödanden för våra fris- och rättigheter, utan också hans förtienst att, för icke länge sedan, hafwa motarbetat den blott uti en not, sid. 84, omnämnde l'Excellent prosateur, då han uppbjod all sin talarekonst, att förnä oss till utbyrandet af de sublima ideerna om Contrat social, emot Hobbes och Graßwinkels förryckta maximer. Vi wilja icke orda derom, huru ofantligt vår författarinna är öfwer sin Fransyska medtänslarinna, wid utveckling af metapolitiska ideer; men wäl huru hon åt i fråga warande man egnat nära en hundedel utaf den afdelning, som omfattar hela vår litteratur (sid. 138—156).

Churu författarinnan redan lemnat tre "sectioner" — de twenne sednare omfatta theater och musik, måtning och sculptur — kunna wi dock icke undertrycka den önskan, att förf. måtte åtnjuta allt möjligt lugn och sinnesglädighet, för att utarbete och snart bekant göra äfwen de öfriga grenarne af vår litteratur, isynnerhet philosophien och metaphysiken!

S å n g m ö n .

När wärens Gud med sina sippor flyr,
Han tröstar oss med somnarns lufwa möte,
Dock äfwen han till andra kuster styr,
Och glädjen dörr i höstens kalla stöte,
Swar lufstrand flyms och bistra stormen gnyr.

På Floras fält med lila härlarn står,
Från mindsta ros han späda bladen plöcker,
Han ifrån grenen riswer trädens hår,
På himlen swarta molnen sammanslockar,
Han stjernor öfwer nattens täcke sår.

Lungt hjertat står på nordbon i desf tiell,
Hans känsla saknar nu de fordna fröjder.
Ej wärens morgon, somnarns purpurwåd
Står mera med sin glans ifring hans höjder,
Ej någon wärsligt susar öfwer fiell.

En blid gestalt då nalkas till hans dörr,
I rosendragt och i en sudhwit stöja;
Hon tycks så stön som en af Frejas mör,
Han beder henne wänligt hos sig döja,
Han tror sig hafwa skadat henne förr!

Han bjuder henne sitta hos sig ner,
Han henne mjöddets friska safter bringar,
Nu hennes stumma öga åter ler,
I hennes hand en gyllne lyra klingar,
Hon som en Engel mildt mot höjden ser.

Hon prisar wärens flydde blomsterdag,
Dessunger molnens guld och windens slagtar,
Och solens glans och rosornas behag,
Kring hwilkas fallar lätta fjärlin jägtar,
Och Nordbons hjerta höjes wid hwart slag.

Hon sjunger Elfwors dans i grönklädd sal,
Hon sjunger dufwors smek i tysta lunden,
Och kärleken bland rosorna i dal,
Och swanorna, som segla fram i sunden,
Och blåsan, som på wattenet håller bal.

Nu tyssnar hon och framför nordbon står,
Och räcker honom wänligt handen.
Kom, hwissar hon och följ mig dit jag går,
Nyss wintern låg på nakna klippestranden,
Se ut ifrån din dörr och det är wår!

Än bröder leswer Sångmön på wår jord,
Bland dessa furusfogar än hon hwilar.
På hjertat läggen hennes spådomsord:
Med säng och sagobrott snart wintren ilar,
Och wärens kommer förrn wi tro till nord.

Stockholm,

Tryckt hos E. F. Wenström.